

† ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

Ἀρχιερατικοῦ Ἐπιτρόπου τοῦ Μητροπολίτου Ἐφέσου
ἐν τῇ περιφερείᾳ Κεμερίου.

ΤΟ
ΚΕΜΕΡΙΟΝ
(ΒΟΥΡΧΑΝΙΕ)

— Ἱστορικαὶ σημειώσεις

— Ὁ ἀνθελληνικὸς διωγμὸς.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΧΟΝΔΡΟΝΙΚΗΣ
ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ
ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ

ΑΘΗΝΑΙ

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ Π. Α. ΠΕΤΡΑΚΟΥ

1919

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ

4348.

Παράρτημα « Ἀλυτρώτου »

† ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

Ἀρχιερατικοῦ Ἐπιτρόπου τοῦ Μητροπολίτου Ἐφέσου
ἐν τῇ περιφερείᾳ Κεμερίου.

ΤΟ
ΚΕΜΕΡΙΟΝ
(ΒΟΥΡΧΑΝΙΕ)

— Ἱστορικαὶ σημειώσεις

— Ὁ ἀνθελληνικὸς διωγμὸς.

ΑΘΗΝΑΙ
ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ Π. Α. ΠΕΤΡΑΚΟΥ
1919

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

TO

KEMERION

ΒΟΥΡΧΑΝΙΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ

ΤΩ ΣΕΒΑΣΤΩ

ΚΑΘΗΓΗΤΗ ΤΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ΕΝ ΤΩ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΩ

ΚΥΡΙΩ

ΜΑΡΓΑΡΙΤΗ ΕΥΑΓΓΕΛΙΔΗ

ΠΡΟΕΔΡΩ

ΤΟΥ ΠΡΕΣΒΥΓΕΝΟΥΣ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΤΩΝ ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΩΝ

“ΑΝΑΤΟΛΗΣ”

Κ.Τ.Λ.

ΕΙΣ ΕΝΔΕΙΞΙΝ ΤΩΝ ΥΠΕΡ ΤΗΣ ΜΙΚΡΑΣ ΑΣΙΑΣ
ΠΟΛΥΕΤΩΝ ΑΓΩΝΩΝ ΚΑΙ ΜΟΧΘΩΝ ΑΥΤΟΥ

Ο ΓΡΑΨΑΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΧΟΝΔΡΟΝΙΚΗΣ

ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ

ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ

ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΒΛΕΨΗΣ

ΚΑΙ

ΜΑΡΤΙΑΡΙΟΥ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

ΠΡΟΒΛΕΨΗΣ

ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΒΛΕΨΗΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ

ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΒΛΕΨΗΣ

ΕΡΕΥΝΑΣ

ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΒΛΕΨΗΣ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ὁ ἐν ἱερεῦσι σεμνότατος καὶ τῆς πατρῶας εὐσεβείας γενναῖος ὑπέρμαχος **Οικονόμος Γεώργιος Παπαδόπουλος**, ἀρχιερατικὸς ἐπίτροπος τοῦ σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Ἐφέσου Κυρίου **Ἰωακείμ Εὐθυβούλου** ἐν ταῖς νέαις καὶ δεινοτάταις συμφοραῖς τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους μετὰ ἐνθέου ζήλου καὶ θαυμαστῆς αὐταπαρνησίας ἀγωνισάμενος ὅπως περισώσῃ ἀπὸ τῆς Τουρκικῆς μανίας τοὺς ἐν τῇ περιοχῇ τοῦ **Κεμερίου** καταδιωκομένους, ληστευομένους καὶ φονευομένους Ὀρθοδόξους Ἕλληνας καὶ ἰδὼν τὴν δύναμιν αὐτοῦ ἐν ἀδυναμίᾳ τελειουμένην κατώρθωσε νὰ ἐκφύγῃ ζῶν τοὺς ὄνυχας τῶν αἰμοβόρων θηρίων, τῶν τῷ ὀνόματι τοῦ Ὁσμάν περιχόσμουμένων.

Τὴν φοβερὰν εἰκόνα τῆς καταστροφῆς τῆς πατρίδος αὐτοῦ θέλων νὰ διασώσῃ ἐν τῇ μνήμῃ τῶν περισωθέντων Ἀλυτρώτων κατέγραψεν ἐν τῇ ἐπισυνημμένῃ περιγραφῇ πανθ' ὅσα ἰδίους ὄμμασιν εἶδε καὶ ὧν τὴν ὀξύτητα πάσῃ δυνάμει προσεπάθησε νὰ μετριάσῃ ἐπὶ κινδύνῳ ἰδίῳ καὶ τῶν μελῶν τοῦ οἴκου αὐτοῦ.

Ἐσμὲν εὐγνώμονες τῷ ἀληθεῖ τῶν διδαγμάτων τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ τοῦ Ἑλληνισμοῦ μαθητῇ διὰ τε τοὺς ἀγῶνας αὐτοῦ πρὸς ἀποτροπὴν τῶν ἐπισκηψάντων εἰς τοὺς ἀδελφούς ἡμῶν δεινοπαθημάτων καὶ διὰ τὴν φιλοτιμίαν, ὅπως καταλίπη τοῖς ἐπιμνηνομένοις εἰκόνα τῶν πρωτοφανῶν ἐν τῇ ἱστορίᾳ παθημάτων μικρᾶς τινος περιφερείας τῆς ἀλυτρώτου πατρίδος.

Ἡμεῖς δὲ ἰδία ἔσμὲν εὐγνώμονες πρὸς τὸν σεβάσιμον ἱεροθύτην καὶ φιλόανθρωπον ἄνδρα διὰ τὴν ἀξιάγαστον αὐτοῦ πρόθεσιν, ὅπως δωρήσῃται τὸ τιμιώτατον αὐτοῦ φιλοπόνημα πρὸς τὸν ἀπὸ εἴκοσι καὶ ἑννέα (29) ἐτῶν φιλοπονώτατα ὑπὲρ τῆς ἀνυψώσεως τοῦ Μικρασιατικοῦ ἑλληνισμοῦ ἐπ' εὐλογίαις Θεοῦ ἐργαζόμενον **Σύλλογον τῶν Μικρασιατῶν** «**Ἀνατολήν**», οὗ ἔσμὲν ἰδρυτῆς καὶ πρόεδρος, πρὸ πάντων δὲ διὰ τὴν μεγάλην τιμὴν, ἣν ἡμῖν περιεποίησε προσφωνήσας αὐτὸ εἰς τὸ ὄνομα ἡμῶν.

«**Τὰς χάριτας ὅστις εὐγενῶς χαρίζεται
ἡδιστος ἐν βροτοῖσι.**»

ΜΑΡΓΑΡΙΤΗΣ ΕΥΑΓΓΕΛΙΔΗΣ

† ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΣ
ΑΡΧΙΕΡΑΤΙΚΟΣ ΕΠΙΤΡΟΠΟΣ ΤΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΕΦΕΣΟΥ

ΤΟ ΚΕΜΕΡΙΟΝ

(ΒΟΥΡΧΑΝΙΕ)

Α΄ ΙΣΤΟΡΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἡ ἑλληνικὴ κοινότης Κεμερίου ὑφίστατο καὶ πρὸ τῆς ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως, ὡς ἐμφαίνεται ἐκ τινος παλαιοῦ κώδικος τῆς κοινότητος ὑπὸ χρονολογίαν 1763¹ εἶχε δὲ καὶ ναὸν ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἁγίου Χαλαμπους. Ἐκτὸς ὁμως τῆς ἑλληνικῆς κοινότητος ὑπῆρχε καὶ ἄρμενικὴ καὶ ἑβραϊκὴ κοινότης, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τῶν παραπλεύρως τοῦ ἡμετέρου νεκροταφείου κειμένων ἄρμενικοῦ καὶ ἑβραϊκοῦ νεκροταφείων (ἑρμενὴ μεζερλή καὶ γιαχουντὴ μεζερλή).

Κατὰ τὴν ἑλληνικὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1821 οἱ Τούρκοι προέβησαν εἰς σφαγὰς τῶν ὁμογενῶν ἐν Κεμερίῳ, κατέστρεψαν δὲ καὶ τὴν ἐκκλησίαν καὶ οὕτως ἡ ὁμογενὴς κοινότης ἐξέλιπε· μετὰ τῆς ὁμογενοῦς κοινότητος ἐξέλιπον καὶ ἡ ἄρμενικὴ καὶ ἡ ἑβραϊκὴ κοινότης.

Μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς εἰρήνης οἱ ὁμογενεῖς ἤρχισαν νὰ προσέρχωνται ἐκ διαφόρων μερῶν τῆς Πελοποννήσου, Ἡπείρου, ἐσωτερικοῦ τῆς Μ. Ἀσίας καὶ ἰδίως ἐκ τῆς νήσου Λέσβου, ὡς ποιμένες καὶ γεωργοὶ τῶν Τούρκων ἀγάδων. Ἐκ τῶν πρώτων ἦτο καὶ ὁ ἐκ Ζίλλης τοῦ νομοῦ Σεβαστείας Π. Ζίλλαλης, ὅστις καὶ διὰ χοτζετίου ἠγόρασε παρὰ τοῦ καδὴ Κεμερίου τὸν δημοθεθέντα χώρον τῆς κατεδαφισθείσης ἐκκλησίας, ὅπου διὰ λίθων περιώρισε μέρος τι (ἴσως τὸν χώρον τοῦ ἱεροῦ βήματος) καὶ ὅπου ἔθηκεν εἰκόνα τινὰ τοῦ Ἁγίου Θεράποντος πρὸς προσκύνησιν τῶν χριστιανῶν.

Ἀργότερον, ὅτε ἀπετελέσθη κοινότης ἐξ εἴκοσι μόλις οἰκογενειῶν, μετέτρεψαν δωμάτιόν τι τοῦ χανίου Ἐμίρ Ὀσμάν ὀγλοῦ Μεμέτ Ἐ-

(1) Ἐκ τοῦ παλαιοῦ κοινοτικοῦ κώδικος.

φένδη εἰς ἐκκλησίαν προσλαβόντες καὶ ἱερέα, ἐπλήρωνον δὲ εἰς τὸν ἀγᾶν τοῦ τόπου 15 γρόσια κατ' ἔτος μουρμούρ παρασῆ (1), (ἐκ τοῦ φελλίζω, μουρμουρίζω, ἀναγινώσκω, ψάλλω), διότι, ὡς φαίνεται, ἐκ τῶν φαλμφδιῶν των οἱ χριστιανοὶ ἠνώχλουν τὸν πιστὸν ἀγᾶν.

Κατὰ τὸν κριμαϊκὸν πόλεμον Τούρκοι στρατιῶται εἰσελθόντες εἰς τὸν ναὸν τοῦτον ἐπήνεγκον καταστροφάς τινας καὶ ἐβεδήλωσαν αὐτόν. Τότε τῇ πρωτοβουλίᾳ καὶ ἐνεργείᾳ τοῦ ἐκ τῆς νήσου Λέσβου καταγομένου ὁμογενοῦς ἱατροῦ κ. Ἰγνατίου Μαλλίδου ἀπεφασίσθη διὰ συνδρομῶν ἢ ἀνοικοδόμησις ἐκκλησίας καὶ ἠγοράσθη πρὸς τοῦτο ὑπὸ τῆς κοινότητος ἀπὸ τῶν κληρονόμων τοῦ Ζίλαλλη ὁ χώρος τῆς παλαιᾶς ἐκκλησίας, ὅπου νῦν τὸ παρεκκλήσιον τοῦ Ἁγίου Θεοράποντος, διὰ λόγους ὅμως ἀγνώστους ἢ ἐκκλησία δὲν ἐκτίσθη ἐπὶ τοῦ ἀγορασθέντος χώρου, ἀλλ' ἐπὶ ἐτέρου.

Ἡ ἀνοικοδόμησις τοῦ μεγαλοπρεποῦς τούτου ναοῦ, τοῦ τιμωμένου ἐπ' ὀνόματι τοῦ προστάτου τῆς πόλεως Ἁγίου Χαλαμπους, ἤρξατο κατὰ τὸ 1857. Ἐστοίχισε δὲ ὑπὲρ τὰς 5 χιλιάδας λιρῶν Τουρκίας (2).

Πρὸ τῆς ἀποπερατώσεως τοῦ ναοῦ ἡ κοινότης ἀνήγειρε καὶ τρεῖς σχολάς, ἧτοι ἀρρεναγωγεῖον, παρθεναγωγεῖον καὶ νηπιαγωγεῖον. Ἡ κοινότης προαγομένη ὅλον ἐν ἀπεφάσισε τὴν ἴδρυσιν μεγαλοπρεπέστερου ἀρρεναγωγείου. Πρὸς τοῦτο ἠγόρασεν ἀρκετὸν ὑλικὸν εἰς ἄσβεστον, λίθους, ξύλα κλπ., ταῦτα ὅμως κατὰ τὸν διωγμὸν κατέσχευεν ἢ τουρκικὴ Κυβέρνησις, ἔν' ἀνοικοδομήσῃ γέφυραν ἐπὶ τοῦ παρὰ τὸ Κεμέριον διαρρέοντος ποταμοῦ *Καραιζᾶ Τσαϊ* (3).

Κατὰ τὸ 1899 τὸ Κεμέριον δι' αὐτοκρατορικοῦ ἰραδὲ μετωνομάσθη *Βουρχανιέ* εἰς τιμὴν τοῦ υἱοῦ τοῦ ἐκπτώτου Χαμητ Βουρχανεδίν, τὸ δ' ἐπίνειον (σκάλα Κεμερίου) *Χαμηδιέ*.

Ἐν Κεμερίῳ ὑπῆρχον καὶ δύο ἀδελφότητες, «Πρόοδος» καὶ «Ἀλληλοβοήθεια», συντελέσασαι εἰς τὸν ἐξωραϊσμὸν τῆς ἐκκλησίας καὶ

(1) Ἐκ τοῦ παλαιοῦ κοινοτικοῦ κώδικος.

(2) Τὰ ἐγκαίνια αὐτοῦ ἐτελέσθησαν μεγαλοπρεπέστατα κατὰ τὸ 1900 ὑπὸ τοῦ διαπρεποῦς καὶ λαοφιλοῦς Μητροπολίτου Ἐφέσου κ. Ἰωακείμ Εὐθυβούλν, ὅστις εὐρισκόμενος ἐν Ἀδραμυτιῶ κατὰ τὸν διωγμὸν εἶδε τὸ ποίμνιον αὐτοῦ διασκορπιζόμενον ὑπὸ ἀγρίων καὶ αἰμοβόρων λύκων.

(3) Διὰ τὴν ἀνοικοδόμησιν τῆς γεφύρας ἠγγάρευσε ὁμογενεῖς στρατιώτας ἐργαζομένους ἡμερησίως εἰς 15 συνεχεῖς ὥρας.

εἰς τὴν ἀποπεράτωσιν τοῦ παρθεναγωγείου καὶ τοῦ νεκροταφείου.

Τὸ Κεμερίον ἀριθμεῖ ἕξ ἀτμοκίνητα ἐργοστάσια, ἧτοι 4 ἐλαιοτριβεῖτα, 1 πυρηνεργοστάσιον καὶ ἓν σαπωνοποιεῖον· ἐκ τούτων τὰ 4 ἀνήκουσιν εἰς ὁμογενεῖς, ἐν ὄλῃ δὲ τῇ ἐπαρχίᾳ 17, ἕξ ὧν τὰ 10 ἀνήκουσιν εἰς ὁμογενεῖς· ἕξ αὐτῶν δὲ τὴν πρωτεύουσαν θέσιν κατέχει τὸ ἐν Γκιουμουσλοῦ ἐργοστάσιον τῶν κ.κ. Νικολαΐδου καὶ Κοκκίνη στοιχίσαν ὑπὲρ τὰς 50 χιλιάδας λιρῶν Τουρκίας.

Ἡ παραγωγή τῆς ἐπαρχίας Κεμερίου ἀνέρχεται εἰς 5 ἑκατομ. 500 χιλ. δραχ., ἡ δὲ εἰσαγωγή εἰς 2 ἑκατ. 500 χιλ. δραχ. Τόποι δὲ καταναλώσεως τῶν προϊόντων τῆς ἐπαρχίας ἦσαν ἡ Γαλλία, Αὐστρία, Ρουμανία καὶ Βουλγαρία.

Ἡ εἰσαγωγή καὶ ἐξαγωγή διεξήγετο διὰ τῶν ἀτμοπλοϊκῶν ἐταιρειῶν Πανταλέοντος (ἐλληνικῆς), Χατζῆ Λαβούτ (ἀμερικανικῆς), Πατριωτικῆς (γερμανικῆς) καὶ Χαμηδιέ (τουρκικῆς), προσεγγιζόντων τῶν ἀτμοπλοίων δις τῆς ἑβδομάδος, ὡς καὶ διὰ διαφόρων ἄλλων ἀτμοπλοίων καὶ ἰστιοφόρων.

Ἄπαν τὸ ἐμπόριον εὕρισκετο εἰς χεῖρας τῶν Ἑλλήνων, ὁ δὲ πληθυσμὸς τῆς κοινότητος Κεμερίου ἀνερχόμενος εἰς 4,500 ἠϋξήθη εἰς ὀλίγον χρονικὸν διάστημα καταπληκτικῶς καὶ κυρίως μετὰ τὸν καταστρεπτικὸν σεισμὸν τῆς Λέσβου, ἐπισυμβάντα κατὰ τὸ 1867, ὅτε οἱ Λέσβιοι ἀθρόοι ἤρχισαν νὰ μεταναστεύωσιν εἰς τὰ ἀπέναντι τῆς νήσου παράλια (1).

(1) Εἰς ἀπόστασιν τριῶν τετάρτων τῆς ὥρας ἐκ Κεμερίου εἰς ἀπορροῶγα ἀκτὴν ἐπὶ λόφου καλουμένου ὑπὸ τῶν Τούρκων Καρὰ - Τὰς κείνται τὰ ἑρείπια τοῦ ἀρχαίου Ἀδραμυττίου.

Παρὰ τὸ Καρὰ - Τὰς κείται ἕτερος λόφος πλήρης ὀγκωδῶν λίθων καλούμενος Γιλὰν - Τεπές, ἐφ' οὗ ζῶσι κατὰ χιλιάδας ποικίλοι ὄφεις· τοσαύτη δὲ εἶνε ἡ πληθὺς αὐτῶν, ὅστε, ὅσῃν προσοχὴν καὶ ἂν καταβάλλῃ τις, εἶνε ἀδύνατον νὰ μὴ καταπατήσῃ τινὰ ἐξ αὐτῶν βαδίζων.

Β' Ο ΑΝΘΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΔΙΩΓΜΟΣ ΕΝ ΤΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΜΕΡΙΟΥ⁽¹⁾

Ὁ νικηφόρος κατὰ τῆς Τουρκίας πόλεμος εἶχε λήξει καὶ ἡ εἰρήνη ἐν Ἀθήναις ὑπογραφεῖσα ἐνέπλησσε χαρᾶς τὰς καρδίας σύμπαντος τοῦ δούλου Ἑλληνισμοῦ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, διότι ἤρξατο οὗτος νὰ ἐλπίζῃ, ὅτι προσεγγίζει ἡ ὥρα τῆς ἑαυτοῦ ἀπελευθερώσεως. Ἡ τουρκικὴ ὁμως Κυβέρνησις διαβλέπουσα τὸν ἐπικείμενον κίνδυνον καὶ θέλουσα νὰ προλάβῃ αὐτὸν ἤρξατο εὐθὺς ἀπ' αὐτῆς τῆς ὑπογραφῆς τῆς εἰρήνης συστηματικοῦ διωγμοῦ κατὰ παντὸς ὁμογενοῦς. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἡ τουρκικὴ Κυβέρνησις τὸν διωγμὸν τοῦτον περιώριζεν εἰς ἀπολύσεις τῶν ἐν ταῖς κυβερνητικαῖς ὑπηρεσίαις διατελούντων ὁμογενῶν, ἐξ ὧν πρῶτους ἀναφέρομεν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Κεμερίου τὸν κ. **Κ. Κυριακίδην**, διευθυντὴν τοῦ κτηματολογίου, καὶ τὸν πολιτοφύλακα **Γ. Παπαδόπουλον**. Κατόπιν δὲ μὴ ἀρκεσθεῖσα εἰς τοῦτο ἀπεφάσισε νὰ ἐκτελέσῃ τὸ ὑπὸ τῆς Γερμανίας ὑποδειχθὲν σατανικὸν σχέδιον, ἧτοι τὴν ἐξολόθρευσιν τοῦ ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ Ἑλληνισμοῦ, ὅπως ἀπαξ διὰ παντὸς ἀπαλλαγῇ τοῦ φοβεροῦ ἐφιάλτου, ὅστις πάντοτε θὰ ἐφόδιζεν αὐτόν.

Πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ αὐτῆς ἡ τουρκικὴ Κυβέρνησις κατ' ἀρχὰς μετεχειρίσθη πλάγια μέσα, ὅπως τρομοκρατήσῃ τοὺς Ἕλληνας τῆς Μ. Ἀσίας καὶ ἀναγκάσῃ αὐτοὺς πρὸς ἐκπατρισμὸν καὶ τοῦτο ἵνα μὴ προκαλέσῃ τὴν προσοχὴν καὶ ἀνάμειξιν τῆς Εὐρώπης ὑπὲρ τῶν χριστιανῶν, οὓς ἐπεθύμει νὰ ἐκδιώξῃ διὰ τρόπον τοιοῦτον, ὥστε ἡ μετανάστευσις αὐτῶν νὰ θεωρηθῇ ὡς οἰκεία βουλήσει γινομένη.

Καὶ κατὰ πρῶτον ἤρξατο ἡ στρατολογία τῶν ὁμογενῶν ἀσχέτως ἡλικίας· τοῦτο δ' ἠνάγκαζε τοὺς ὁμογενεῖς νέους εἰς ἐκπατρισμὸν, δεύτερον διὰ τῶν ὀργάνων αὐτῆς νὰ καταστρέφῃ πολλαχοῦ κτήματα τῶν Ἑλλήνων, δι' ἐκριζώσεως ἀμπέλων καὶ ἐλαιοδένδρων, καταστροφῆς σπαρτῶν καὶ πυρπολήσεως ἐξοχικῶν κατοικιῶν, εἶτα δ' ἤρξατο νὰ διεκδικῇ τὴν κυριότητα τῶν κτημάτων πολλῶν Ἑλλήνων, καίτοι οὗτοι κατεῖχον ἐπισήμους τίτλους ἰδιοκτησίας. Οἱ ἀτυ-

(1) Λεπτομερῆ ἔκθεσιν τοῦ ἀνθελληνικοῦ διωγμοῦ ἐπέδωκα πρὸς τὸ ἐν Κυδωνίαις ἑλληνικὸν Προξενεῖον, πρὸς τὴν Ἐπιτροπὴν τῶν διεορμηθέντων ἐν Κωνσταντινῶν ξένων Πρεσβειῶν, διὰ δὲ τῆς Μητροπόλεως Ἐφέσου πρὸς τὰ σεβαστά Πατριαρχεῖα.

χεις ὁμογενεῖς ἐπεκαλοῦντο τὸν νόμον καὶ τὴν δικαιοσύνην, ἀλλ' ἀτυχῶς πρὸ πολλοῦ εἶχε παύσει πλέον πρὸς αὐτοὺς πᾶσα δικαιοσύνη καὶ ἐφαρμογὴ τοῦ νόμου· διὸ ἐπὶ πολὺ ἐβασανίζοντο μὲ δίκας ἀκάρπους, ἀφοῦ ἐξηντλοῦντο τελείως οἰκονομικῶς διὰ τῆς καταβολῆς δικαστικῶν ἐξόδων καὶ τελῶν. Τελευταῖον κατεδικάζοντο εἰς τὴν στέρησιν τῶν κτημάτων αὐτῶν, τῶν κτημάτων ἐκείνων ἅπερ διὰ τοῦ ἰδρωτός αὐτῶν καὶ διὰ πολυετοῦς ἐντίμου ἐργασίας ἐκτήσαντο. Μὴ ἀρχουμένη δ' εἰς τὴν ἀρπαγὴν τῶν ἰδιωτικῶν κτημάτων ἤρξατο νὰ διεκδικῆ βραδύτερον καὶ αὐτὰ τὰ κτήματα τῶν κοινοτήτων παρὰ τοὺς ἐπισήμους τίτλους ἰδιοκτησίας αὐτῶν. Ἐν Κεμερίῳ λ. γ. ἐνήγαγον τὴν κοινότητα καὶ ἀπήτουν τὴν παράδοσιν τοῦ ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἀγορᾶς εὐρισκομένου παρεκκλησίου τοῦ Ἁγίου Θεράποντος ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι τοῦτο ἐκτίσθη δῆθεν ἐπὶ οἰκοπέδου βακουφικοῦ, ὅπου ἄλλοτε ὑπῆρχε τέμενος καὶ σχολὴ τουρκικὴ. Ἀληθῆς δικαστικὴ πάλῃ διεξήχθη μεταξὺ Κυβερνήσεως καὶ κοινότητος, ἡ ὁποία, ὡς ἦτο ἐπόμενον, κατέληξεν εἰς τὴν ἐκδοσιν ἀποφάσεως τοῦ δικαστηρίου παρὰ πάσας τὰς ἐνεργείας τῶν Πατριαρχείων, δι' ἧς κατεδικάζετο ἡ κοινότης εἰς τὴν παράδοσιν τοῦ ἐν λόγῳ ἐκκλησιδίου.

Τὴν ἀπόφασιν ταύτην ἡ κοινότης ἐφεσίβαλεν ἐνώπιον τοῦ Σεῖχου-λισλάμη, ἀλλὰ καὶ οὗτος δὲν ἐβράδυνε νὰ ἐπικυρώσῃ τὴν πρωτόδικον ἀπόφασιν. Τὸ προσκύνημα τοῦτο θὰ ἐχάνετο διὰ παντός, ἐὰν μὴ ἔσπευδον εἰς Σμύρνην καὶ ἐνεργήσω τὰ δέοντα διὰ τῆς Μητροπόλεως Ἐφέσου καὶ τῶν προξενικῶν ἀρχῶν.

Χαρακτηριστικὸν εἶνε καὶ τὸ ἐξῆς : Ἐνῶ ἡ ὑπὸ τῆς κοινότητος ἐφεσις ἐγένετο κατὰ Σεπτέμβριον 1913 καὶ ἔπρεπε κατὰ τὸ σῶνθηες νὰ παρέλθωσι δύο καὶ τρία ἔτη ἕως ὅτου ἐκδοθῇ ὑπὸ τοῦ Σεῖχου-λισλάμη ἡ τελεσίδικος ἀπόφασις, δὲν παρήλθον δύο μῆνες καὶ οὗτος προέβη εἰς τὴν ἐπικύρωσιν τῆς πρωτοδίκου ἀποφάσεως.

Πρὸ τῆς λήξεως ἔτι τοῦ ἀνωτέρω ἀναφερομένου ζητήματος ὁ καιμακάμης ἐζήτησε τὸ κλείσιμον τῶν ὑπ' ἐμοῦ συσταθεισῶν δύο προκαταρκτικῶν σχολῶν ἐν τοῖς χωρίοις **Δαγλίδαινα** καὶ **Τσουρούκ**, εἰ καὶ ἐγένοντο προηγουμένως αἱ δέουσαι διατυπώσεις.

Ἀλλὰ τὰ ἀπαισιώτατα μέσα πρὸς ἐξολόθρευσιν τῶν ὁμογενῶν ἦσαν οἱ ἀνηλεεῖς καὶ ἄνευ οὐδεμιᾶς αἰτίας δαρμοὶ αὐτῶν ὑπὸ τῶν ἀστυνομικῶν ὀργάνων. Ἦτο ἡ 13ῃ Ὀκτωβρίου ἡμέρα βαϊραμίου καὶ Τοῦρκοι ἐρχόμενοι δι' ἀμάξης ἐξ Ἀδραμυττίου καὶ ἐν

εὐθυμία διατελοῦντες ἐπυροδόλουν. Τοὺς πυροβολισμοὺς τούτους ἀκούσας ὁ δεκανεὺς **Σινὰν Τσαβούσης** παρέλαβε στρατιώτας καὶ ἐξελθὼν τῆς πόλεως μετέβη εἰς τοὺς κήπους καὶ τὰ ἑλληνικὰ κτήματα καὶ ἀπήτει παρὰ τῶν ὁμογενῶν νὰ μαρτυρήσωσι τίς ἐπυροδόλοι. Ἐπειδὴ δέ, ὡς ἦτο ἐπόμενον, οἱ δυστυχεῖς ἠγγνούν τοῦτο, ὁ πολὺς Τσαβούσης συλλαβὼν αὐτοὺς ἠφάνισεν ἀπὸ τοὺς ραβδισμοὺς πάντας, ἀνδρας καὶ γυναῖκας καὶ μικρὰ παιδία, ἐπὶ τῇ προφάσει ὅτι γνωρίζουσι τοὺς ἐνόχους καὶ ἀρνοῦνται νὰ μαρτυρήσωσιν· ἐδιάζοντο δ' ὑπ' αὐτοῦ νὰ προφέρωσιν ὕβρεις κατὰ τοῦ τιμίου Σταυροῦ, ἵνα τοὺς ἀπολύσῃ Δὲν παρήλθον πολλαὶ ἡμέραι καὶ ὁ αὐτὸς Τσαβούσης μεταδὰς εἰς τὴν ἐν τῷ χωρίῳ Δερέκιοι κατοικίαν τοῦ **Δημητρίου Βακάλῃ** ἄνευ μουχτάρῃ συνέλαβεν αὐτὸν καί, ἀφοῦ τὸν ἐξυλοκόπησεν, ἔδωκεν αὐτὸν ὅπως δέσμιον ὀδηγήσῃ εἰς Κεμέριον. Τοῦτον ἰδὼν ὁ μουχτάρῃ τῆς κοινότητος Δερέκιοι κατὰ καθήκον ἠρώτησε τὸν συνοδεύοντα Τσαβούσην Σινὰν, διὰ ποίαν ἀφορμὴν συνέλαβεν αὐτὸν καὶ ποῦ τὸν ὠδήγει.

Ἄλλ' ὁ πολὺς Τσαβούσης ὀργισθεὶς ἀπήντησεν εἰς αὐτὸν διὰ ραβδισμῶν καὶ μαστιγώσεων τοσοῦτον ἀνηλεῶν, ὥστε ὁ δυστυχὴς παρ' ὀλίγον ν' ἀπέθνησκεν. Ἄν καὶ ἐδόθη δ' ἐπίσημος μῆνυσις ἐναντίον τοῦ Σινὰν Τσαβούση καὶ διὰ τὰ δύο ἀνωτέρω ἀναφερόμενα κατορθώματά του, οὐδέποτε ὅμως ἐτιμωρήθη. Ἐπίσης ὁ ἀρμένιος ἀστυνόμος **Καραπέτ ἐφένδης** τῇ ὑποδείξει τοῦ καίμακάμη ἐπετέθη ἐν τῷ φαρμακείῳ τοῦ **κ. Ν. Παπαδοπούλου** ἐναντίον τοῦ ὁμογενοῦς προκρίτου **κ. Κ. Σεβαστοῦ**, διότι διερχομένου τοῦ ἀστυνόμου ἐβῆξε δῆθεν ὁ **κ. Σεβαστὸς** πρὸς ἐμπαιγμὸν αὐτοῦ. Ἡ κυρία ὅμως αἰτία ἦτο, διότι ὁ **κ. Σεβαστὸς** ἀπήτει παρὰ τοῦ διοικητοῦ τὴν ἐκκένωσιν οἰκίας του, ἣν οὗτος παρανόμως κατεῖχε. Κατόπιν τοῦ ἐπεισοδίου τούτου ὁ **κ. Σεβαστὸς** ἀνεχώρησεν ἐκ φόβου εἰς Κυδωνίας, ὅπου καὶ ἔμεινε μέχρι τῶν διωγμῶν.

Ἐν Ἀδραμυτιῳ ὁ στρατιωτικὸς διοικητὴς ἄνευ λόγου συνέλαβε καὶ ἐφυλάκισε τοὺς προκρίτους **Μ. Κέπειξην, Π. Καζάξην, Ν. Κέπειξην, Β. Καραμάνον** καὶ **Ν. Ἀγοραστόν**. Ἐνεκα τῶν πιέσεων καὶ τῶν ἀδικιῶν τούτων ἐναντίον τῶν Ἑλλήνων ἢ γαλλικῇ Κυβέρνησις ἀπέστειλεν εἰς τὸν Ἀδραμυττηνὸν κόλπον τὸ θωρηκτὸν «**Zorière de la Gravière**», οὗ ὁ κυβερνήτης ἐξελθὼν εἰς Ἀδραμύττιον διεμαρτυρήθη ἐντονώτατα πρὸς τὰς ἐκεῖ ἀρχάς. Πλὴν τῶν προειρημένων

τρόπων μετεχειρίσθησαν και ἕτερον πρὸς οἰκονομικὴν ἐξάντλησιν τῶν Ἑλλήνων, ἦτοι τὴν ὑπὸ διαφόρους προφάσεις ἀργυρολογίαν. Ὅτε μὲν διὰ τὸν στόλον, ὅτε δὲ διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ στρατοῦ, ἄλλοτε διὰ τὰ ὀρφανὰ και τὰς χήρας τῶν ἐν πολέμῳ πεσόντων, ἄλλοτε διὰ τὴν ἐρυθρὰν ἡμισέληνον και ἄλλοτε διὰ διαφόρους ἄλλας τοπικὰς ἀνάγκας ἀπεμύζων τοὺς δυστυχεῖς Ἑλληνας, οἵτινες, ἐὰν ἐδυστρόπου εἰς τὴν πληρωμὴν τούτων ἢ ἠρνοῦντο, ὑφίσταντο φοβερὰς καταδιώξεις και δὴ τὸ μποῦκοτάζ, ὅπερ ἀρξάμενον τῇ 7ῃ Νοεμβρίου 1913 ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τῶν παρέδρων τῆς Δημαρχίας Χαβοῦζ Ρεφαάτ, Ναιπάντ Χ' Ἐμπραϊμ και Χ' Δαλή ἔσχε πρῶτα θύματα τοὺς κηπουροὺς και εἶτα τοὺς λοιποὺς ἐπαγγελματίας, οἵτινες κατεστράφησαν οἰκονομικῶς. Πᾶσαι δ' αἱ κατὰ τῶν μποῦκοτατζήδων καταγγελίαι και διαμαρτυρίαι μου ἀπέβαινον εἰς μάτην. Ἡ ἀπάντησις τῶν ἀρχῶν ἦτο, ὅτι τὸ μποῦκοτάζ ἐκήρυξε τὸ ἔθνος και διὰ τοῦτο ἡ Κυβέρνησις δὲν ἠδύνατο νὰ ἐπεμβῇ εἰς τὰς ἀποφάσεις τοῦ ἔθνους. Ἄλλ' ἐπειδὴ παρὰ πάντα τὰπάνθρωπα ταῦτα μέσα οἱ ὁμογενεῖς οὐδόλως ἐσκέρθησάν ποτε νὰ ἐγκαταλίπωσι τὸ γενέθλιον ἔδαφος, ἀλλὰ καρτερικῶς τὰ πάντα ὑφίσταντο τρέφοντες τὴν παρρήγορον ἐλπίδα, ὅτι θ' ἀπεινάσσουν ἀργὰ ἢ γρήγορα τὸν βαρβαρικὸν ζυγὸν και θ' ἀπέλαυον τῆς ἐλευθερίας αὐτῶν, ἡ τουρκικὴ Κυβέρνησις ἀπεφάσισε νὰ ἐφαρμόσῃ τὸ τελευταῖον και δραστηκώτατον ἐξοντωτικὸν μέτρον, τουτέστι τὸν διωγμὸν. Διὸ ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ Ἰανουαρίου τοῦ 1914 ἤρξατο ὀπλιζουσα τοὺς μωαμεθανοὺς μὲ ὄπλα και ἀφθόλους σφαίρας, ὡς μοὶ ἐξεμυστηρεύθη ὁμογενεῖς στρατιώτης ὀνόματι Εὐστ. Βασιλείου, ὅστις πονήρως φερόμενος ἀπέφυγε νὰ μεταβῇ ἐκεῖ ἔνθα ὁ ἀνώτερος ἀξιωματικὸς ἀπέστειλεν ἀπὸ σκοποῦ μετὰ τῶν λοιπῶν Ἑλλήνων στρατιωτῶν και κρυβεῖς ὀπισθεν ὀρνιθῶνος εἶδε τὴν ἐκ τοῦ στρατῶνος διανομὴν τῶν ὄπλων και σφαιρῶν εἰς τοὺς ἐπὶ τούτῳ προσκληθέντας μουσουλμάνους τῆς πόλεως και τῶν πέριξ χωρίων, οἵτινες και πανικὸν προυκάλεσαν ἐκ τῶν πρὸς σκοποβολὴν συχνῶν πυροβολισμῶν ἀνὰ τὰ χωρία, ὁπότε ὁ καίμακάμης προσεκάλεσε τοὺς Τούρκους μουχτάρηδες και διέταξεν αὐτοὺς νὰ συστήσωσι τοῖς λαδοῦσιν ὄπλα νὰ μὴ μεταχειρίζωνται αὐτά, ἀλλὰ νὰ φυλάξωσι δι' ὠρισμένην εὐκαιρίαν, ὁπότε θὰ ἐδίδεν αὐτὸς τὸ σημεῖον τῆς ἐπιθέσεως.

Οὕτως εἶχεν ἡ κατάστασις, ὅτε περὶ τὰ μέσα Μαρτίου διενεμή-

θησαν εἰς τοὺς μωαμεθανοὺς μουχτάρηδες τῆς πόλεως καὶ τῶν χωρῶν ὑπὸ τοῦ στρατολογικοῦ γραφείου ἐγκλειστοὶ ἐνσφράγιστοὶ φάκελοι μὲ τὴν αὐστηρὰν σύστασιν νὰ φυλάττωσι τούτους καλῶς εἰς ἀσφαλὲς μέρος, ἵνα μὴ ἀπολεσθῶσιν ἢ ἀνοιχθῶσι παρὰ εἰς ὠρισμένην ἡμέραν, διότι ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει ὁ παραβάτης θὰ ἐτιμωρεῖτο αὐστηρῶς.

Ταῦτα πληροφορηθέντες οἱ ὁμογενεῖς ἤρξαντο ν' ἀνησυχῶσι καὶ νὰ σκέπτονται τί ἄρᾳ γε ἐμπεριεῖχον οἱ φάκελοι οὗτοι, ὅποτε μεταδὰς εἰς τὸ διοικητήριον ἐζήτησα ἐξηγήσεις παρὰ τοῦ διοικητοῦ περὶ τῶν φακέλων, δὲν παρέλιπον δὲ ν' ἀναφέρω εἰς αὐτὸν ὅτι ἡ διανομὴ αὐτῶν εἰς μόνους τοὺς μουσουλμάνους ἀνησύχησε τοὺς Ἕλληνας.

Εἰς ἀπάντησιν ὅμως μοὶ ἐδηλώθη ὅτι πρόκειται περὶ στρατολογίας κατὰ τὰ νεωστὶ ψηφισθέντα στρατολογικὰ νομοσχέδια καὶ ὅτι ἐτοιμάζονται τοιοῦτοι φάκελοι νὰ διανεμηθῶσι καὶ εἰς τοὺς Ἕλληνας μουχτάρηδες. Ἐν τῷ μεταξὺ ἔσπευσα νὰ καταστήσω ταῦτα γνωστὰ εἰς τε τὴν ἱερὰν Μητρόπολιν Ἐφέσου καὶ τὸ ἐν Κυδωνίαις ἑλληνικὸν Προξενεῖον. Ὄντως μετὰ τινὰς ἡμέρας διενεμήθησαν καὶ εἰς τοὺς Ἕλληνας μουχτάρηδες ἀνὰ εἰς ἐνσφράγιστος φάκελος μὲ τὰς αὐτὰς ὡς καὶ ἀνωτέρω συστάσεις.

Τῇ 27ῃ **Μαρτίου** ὁ διοικητὴς Κεμερίου **Φουὰτ βέης** μετατίθεται εἰς Ἀδραμύτιον καὶ μετὰ μίαν ἐβδομάδα φθάνει ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ὁ νέος διοικητὴς **Φεχπῆ βέης** πρῶην διοικητὴς Ὀχρίδος, ἐξ ἧς καὶ κατήγετο. Μετὰ τὴν ἀφίξιν τοῦ νέου διοικητοῦ δὲν παρήλθον πολλαὶ ἡμέραι καὶ φθάνει ὑποπτὸν τι πρόσωπον, φιλοξενούμενον παρὰ τῷ διοικητῇ, **Φερὶτ βέης**. Ὡς δ' ἐπληροφορήθην ἦτο πρῶην ἀρχιαστυνόμος Κωνσταντινουπόλεως. Περὶ τὰς ἀρχὰς Μαΐου ἐφθασαν καὶ ἕτερα δύο ὑποπτα πρόσωπα, ἐξ ὧν ὁ μὲν εἰς ὠνομάζετο **Μουσαῖ βέης**, ὁ δὲ ἕτερος **Φερὰτ βέης**.

Μετὰ τινὰς ἡμέρας φθάνει καὶ τις πρῶην ὑπάλληλος τῆς Ρεζῆ ἐν Ἀδραμυτίῳ, **Ἰομαῆλ Χακῆ βέης**, ὅστις κατὰ τὸν διωγμὸν διωρίσθη καὶ δήμαρχος Κεμερίου, μετατεθεὶς μετὰ ταῦτα ὑπὸ τὴν αὐτὴν ιδιότητα εἰς Κυδωνίας. Ἄπαντες δ' οὗτοι μετὰ τοῦ διοικητοῦ καὶ διαφόρων ἄλλων προσώπων ἐλάμβανον μυστικὰς συνεντεύξεις.

Τῇ 16 **Μαΐου** κατέπλευσεν εἰς τὸν λιμένα ἡμῶν τὸ τουρκικὸν ἀντιτορπιλικὸν «**Πελέγκι Δεριά**», ἀμέσως δ' ὁ διοικητὴς παραλαβὼν

τὸν πρόεδρον τοῦ πταισματοδικείου **Νασμῆ βέην**, τὸν ἀνακριτὴν **Βε-
κῆφ βέην**, τὸν ἀρχηγὸν τῆς χωροφυλακῆς **Σουρεγιὰ ἐφένδην**, τὸν
δήμαρχον **Χιλμῆ**, τὸν πρόεδρον τοῦ κομιτάτου «Ἐνώσεως καὶ Προ-
όδου» **Χ'' Ἀλῆ βέην**, τὸν δημαρχιακὸν ἰατρὸν καὶ τὸ ὑπ' αὐτοῦ φι-
λοξενούμενον ὑποπιον πρόσωπον μετέβη εἰς ἐπίσκεψιν τοῦ ἀντιτορ-
πιλλικοῦ πάντες δ' οἱ ἀνωτέρω μετὰ τοῦ τελώνου καὶ τοῦ λιμενάρ-
χου ἀνῆλθον ἐπ' αὐτοῦ. Τὸ ἀντιτορπιλλικὸν τοῦτο κατόπιν κατέ-
πλευσε καὶ εἰς τοὺς λιμένας Ἀδραμυττίου καὶ Κυδωνιῶν, ὡς δ' εἰ-
κάζεται, ἐπ' αὐτοῦ ἐπέβαινον μέλη τοῦ ναοτουρκικοῦ κομιτάτου, ἅτινα
ἔδιδον τὰς ἀπαιτούμενας ὁδηγίας εἰς τὰς διαφόρους διοικητικὰς ἀρ-
χὰς πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ ἀπαισίου αὐτῶν σχεδίου.

Μετὰ τὴν ἐπιστροφήν τῶν ἀνωτέρω ἐκ τοῦ ἀντιτορπιλλικοῦ ὁ
Ἀλθανὸς ἀστυνόμος **Οὔσεϊν ἐφένδης** κατὰ διαταγὴν τοῦ καϊμα-
κάμη ἐδήλωσεν εἰς τοὺς ὀπλισθέντας βασιβουζαύκους Κεμερίου ὅτι
ᾧφειλον περὶ τὸ μεσονύκτιον παραλαμβάνοντες τὸν ὀπλισμὸν τῶν νὰ
προσέλθωσιν εἰς τὸ δημαρχεῖον.

Κατὰ τὴν ὀρισθεῖσαν ὥραν πάντες οἱ προσκληθέντες προσῆλθον
εἰς τὸ δημαρχεῖον, ὅπου ὁ διοικητὴς, παρόντων τοῦ δημάρχου, δη-
μαρχιακοῦ ἰατροῦ, τοῦ χότζα **Σουκροῦ ἐφένδη**, τῶν Τούρκων πα-
ρέδρων καὶ μουχτάρηδων, τῶν ἀρχικομιτατζήδων **Μουσαῖ βέη** καὶ
Φεργῆ βέη, ἐδήλωσεν εἰς αὐτοὺς ὅτι κατ' ἐντολήν τῆς Κυβερνή-
σεως ἐν **Κεμερίῳ** συνιστάτο ἀνταρτικὸν σῶμα, τὸ ὁποῖον ἐν
ὤρισμένῃ ἡμέρᾳ ᾧφειλε νὰ ἐπιτεθῆ ἐναντίον τῶν Ἑλλήνων
ληηλατῶν, ἀτιμάζον, τρομοκρατοῦν καὶ κακοποιοῦν πάντα ἀπι-
στον καὶ ὅτι ᾧφειλον καὶ αὐτοὶ πρὸς σωτηρίαν τοῦ ἔθνους νὰ
καταταχθῶσιν εἰς τὸ σῶμα τοῦτο. Ἐπὶ τῆς τραπέζης εὐρίσκετο
κοράνιον, ἐφ' οὗ ὠρκίσθησαν πάντες. Σύναμα δὲ συνέστησαν εἰς αὐ-
τοὺς ὅτι ᾧφειλον νὰ κρατήσωσιν ἄκραν ἐχεμυθίαν, διότι ἐν ἐναντία
περιπτώσει, ἐὰν τυχόν τις ἐξ αὐτῶν ἤθελε καταστήσει γνωστὰ εἰς
Ἑλληνὰ τινα τὰνωτέρω, οὗτος θὰ ἐδολοφονεῖτο ὑπὸ τῆς ἐπὶ τούτῳ
ὀργανώσεως.

**Πάντα τὰνωτέρω ἔμαθον παρ' αὐτόπιου καὶ αὐτηκόου
Τούρκου.**

Κατὰ τὴν δευτέραν ἡμέραν ἰδὼν τὰς ὑπόπτους κινήσεις τῶν
Τούρκων καὶ τὰς καθ' ὀμίλους μυστικὰς αὐτῶν συνεννοήσεις μετέβη

εἰς Κυδωνίας, ὅπως καταστήσω ταῦτα πάντα γνωστὰ πρὸς τὰ ἐκεῖ κέντρα καὶ ζητήσω ὁδηγίας περὶ τοῦ πρακτέου.

20ῆ Μαΐου. Ἐπιστρέφων ἐκ Κυδωνιῶν ἐπληροφορήθην καθ' ὁδὸν εἰς Γκιουμέσιον ὅτι τὴν νύκτα τῆς 19ης πρὸς τὴν 20ὴν ἐγγώρριοι μωαμεθανοὶ τοῦ Πελίτκιοῦ, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἦσαν καὶ μερικοὶ ἐκ τῶν προυχόντων καὶ δὴ προβεδηκότες τὴν ἡλικίαν, παραβιάσαντες τὴν οἰκίαν τοῦ ἐκ τῶν ὁμογενῶν **Δημ. Δεγρένη**, ἀφοῦ ἐξυλοκόπησαν αὐτόν τε καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ εὑρισκομένους **Κ. Ζαχαράκη** καὶ τὰς γυναῖκας **Γαρουφαλλιὰν** καὶ τὴν κόρην τῆς **Κωνσταντίαν**, ἧς ἀπέσπασαν ὀλόκληρον [τὴν κόμην, ἐλήστευσαν αὐτούς, ἐβεδήλωσαν τὰς ἀγίας εἰκόνας καὶ ἠθέλησαν νὰ ἀτιμάσωσι τὴν μνηστὴν τοῦ Ζαχαράκη, ἣτις κατῴρθωσε νὰ σωθῆ ἐκ τῶν χειρῶν τῶν ἀνθρωποφάγων τεράτων χάρις εἰς τὴν πολύωρον ἄμυναν αὐτῆς καὶ τὸ ἐπελθὸν φῶς τῆς ἡμέρας.

Τὸ ἐκ προμελέτης τοῦτο ἐγχείρημα ἀποδεικνύει τρανῶς καὶ ἡ προηγηθεῖσα διακοπὴ τῶν τηλεφωνικῶν συρμάτων τοῦ ἐκ τῶν ἐμπόρων κ. **Ἄγγελára**, ἅτινα συνέδεον τὸ χωρίον μετὰ τοῦ Κεμερίου, καὶ τὸ **δέσιμον πασῶν τῶν θυρῶν τῶν πλησίον οἰκιῶν, ἵνα μὴ σπεύσωσιν εἰς βοήθειαν τῶν γοερῶς κραυγαζόντων δυστυχῶν θυμάτων.**

Ἡ ἐκ τῶν νυκτερινῶν τούτων γεγονότων ταραχὴ τῶν κατοίκων τοῦ χωρίου, ὧν οἱ πλείστοι τυγχάνουσιν ἄποικοι ἐκ Μοσχονησιῶν, ἦτο μεγάλη. Πολλοὶ δ' ἐκ τούτων ἤρξαντο φεύγοντες εἰς Μοσχονήσια. Οἱ ἴδιοι ὁμως κακοποιοὶ καταλαβόντες τὰς πέριξ ὁδοὺς συνελάμβανον τοὺς ἀπερχομένους καὶ ἐλήστευον αὐτούς. Ἐκ τούτων ἀναφέρομεν ὄνομασί τοὺς ἐξῆς παθόντας **Σίμον Γραπετζῆν**, **Γ. Νταβέλην**, **Ἄλ. Κατσιογιάννην** καὶ **Π. Α. Κατσιογιάννην**. Παρὰ τοῦ τελευταίου μάλιστα ἀφήρσαν καὶ τὸ ἀμάξιον τοῦ ἐν Κυδωνίαις ἱατροῦ κ. **Μ. Τζούγα**, παρ' ᾧ ὑπηρετεῖ.

Ταῦτα πάντα, ὡς ἔγραψα ἀνωτέρω, ἐπληροφορήθην ἐν Γκιουμεσίῳ, ἀμέσως δὲ μετέβην εἰς τὸν τόπον τῶν γεγονότων, ὅτε συναντήσας καθ' ὁδὸν τοὺς ἰδίους παθόντας ἐξηκρίδωσα τὴν ἀλήθειαν τῶν λεχθέντων μοι.

Τούτους παρέλαβον ἐν τῇ ἀμάξῳ μου παρὰ τὰς ἐνστάσεις των, διότι, ὡς μοι εἶπον, οἱ μωαμεθανοὶ ἤγαγον αὐτοὺς δέροντες μέχρι Καραγατσίου καὶ τοὺς ἠπέλιθσαν νὰ μὴ διευθυνθῶσιν εἰς Κεμέριον,

ἀλλ' εἰς Κυδωνίας. Μόλις ἐξεκινήσαμεν συναντῶμεν ἔξωθι τοῦ Πε-
λίτκιοι τὸν καῖμακάμην Κεμέριου μεθ' ἑτέρου ἀγνώστου εἰς τὰ
μέρη ἡμῶν προσώπου, φέροντος στολὴν κομιτατζή μετὰ βουλγαρι-
κοῦ καλπακίου, εἰς ὃν ἐξέθηκα τάνωτέρω καὶ τῷ προέτεινα νὰ με-
ταβῶμεν ὁμοῦ εἰς Πελίτκιοι, διὰ νὰ ἐξετάσωμεν τὴν κατάστασιν.
Ἄλλ' ἐκεῖνος προφασισθεὶς ἐργασίαν εἰς Καραγάτσιον ὑπεσχέθη ὅτι
θὰ διέλθῃ ἐκ Πελίτκιοι, ὅπερ ὅμως δὲν ἐπραξεν.

Φθάσας εἰς Κεμέριον μετέδην αὐθωρεὶ παρὰ τῷ ἀρχηγῷ τῆς
αὐτόθι χωροφυλακῆς, ὅπως οἱ συνεπιβάται μου καταθέσωσι τὰ πα-
θήματά των. Ἐκεῖ συνήντησα καὶ δεύτερον ὑποπτον πρόσωπον φέ-
ρον στολὴν ἐντελῶς ὁμοίαν τῆς τοῦ πρώτου. Ἀφοῦ κατέθηκα τὰ γεγο-
νότα, ἠρώτησα τὸν διοικητὴν τῆς χωροφυλακῆς, ἂν θὰ στείλῃ νὰ
συλλάβῃ τοὺς ταραξίαις, ἐκεῖνος δ' ἀπήντησεν ὅτι θὰ τοὺς προσκα-
λέσῃ...τηλεφωνικῶς.

Τῇ ἐσπέρᾳ ἐκείνη ἐπληροφορήθην ὅτι ἡ Α. Σ. ὁ ἅγιος Ἐφέσου
εὐρίσκετο εἰς Φρένελι, ὅπου ἔφθασα καὶ ὅπου μοι ὑπεδείχθη νὰ
καταστρώσω ταῦτα εἰς λεπτομερῆ ἔκθεσιν, ὅπερ δὲν ἠδυνήθην νὰ
πράξω ὡς ἐκ τῶν ἐπακολουθησάντων γεγονότων.

Ἐπιστρέψας εἰς Κεμέριον παρετήρησα μέγαν ἀναθρασμὸν παρὰ
τοῖς μουσουλμάνοις, πολλαὶ δὲ δυσάρεστοι φῆμαι ἀπὸ στόματος εἰς
στόμα διαδοθεῖσαι ἐνέσπειραν τὸν πανικὸν εἰς τοὺς ὁμογενεῖς, οἵτινες
διήρχοντο τὰς ὥρας ἐν ἐπιφυλακῇ καὶ ἀγωνίᾳ, ἥτις ἐπετείνετο
ἐκ τῶν τῇ προτεραίᾳ γενομένων ἐπιθέσεων ἐναντίον τῶν кара-
κατσαναίων ποιμένων, καθ' ὅς ἐκλάπησαν τοῦ τζέλιγκα **Γ. Γιόγκου**
3,000 πρόβατα καὶ 200 ἵπποι, τοῦ τζέλιγκα **Σπύρου** 2,500 πρό-
βατα καὶ 150 ἵπποι, τοῦ τζέλιγκα **Στέλιου** 500 πρόβατα καὶ 20
ἵπποι. Ἀφηρέθησαν συγχρόνως παρὰ τῶν ἰδίων καὶ ὅσα ἔφερον χρή-
ματα, ἐφόνευσαν τὸν καρακατσαναῖον **Μπαρμπαθανάσην**, ἀγνοεῖ-
ται δ' ἡ τύχη δύο ἄλλων. Κατὰ τὴν ἐπίθεσιν μία καρακατσαναία
ἀπώλεσε τὸ θρέφος τῆς, ὅπερ τῇ δραστηρίᾳ μου ἐνεργεῖα ἀνευρέθη
μετὰ δύο ἡμέρας. Κατὰ τὴν ἰδίαν νύκτα ἐπετέθησαν ἐναντίον τοῦ
μύλου τοῦ **Ν. Τσακίρη**, ὃν ἔδειραν καὶ μὴ εὐρόντες παρ' αὐτῷ χρή-
ματα διήρπασαν τοὺς καρπούς αὐτοῦ καὶ τὰς ὑπερπεντήκοντα κυψέ-
λας, αὐτοῦ μόλις κατορθώσαντος νὰ σωθῇ τρεφόμενος ἐπὶ τρεῖς
ἡμέρας ἐντὸς θάμνων μὲ ρίζας χόρτων. Ἐπίσης κατὰ τὴν ἰδίαν νύκτα

διηρπάγησαν ἐκ τῆς ἐπαύλευς **Εὐαγ. Βαλανιδᾶ** πράγματα ἀξίας 300 λιρῶν καὶ τοῦ ἀδελφοῦ του Ἀλεξάνδρου πράγματα ἀξίας 100 λιρῶν.

21η Μαΐου. — Κατὰ τὴν νύκτα ταύτην βασιβουζοῦχοι περιερχόμενοι τὰς ὁδοὺς Κεμερίου μετ' ἀντίκλειδας ἤνοιγον τὰς οἰκίας ληστεύοντες αὐτάς. Ἐπετέθησαν περὶ τὸ μεσονύκτιον ἔνοπλοι ἐναντίον τῆς οἰκίας τοῦ κ. **N. Μάγου**, καθ' οὗ ἤρξαντο πυροβολοῦντες. Ὁ ῥηθεὶς Μάγος εὐρεθεὶς ἐν νομίμῳ ἀμύνη ἠναγκάσθη νὰ πυροβολήσῃ καὶ ν' ἀπομακρύνῃ τοὺς ἐπιτεθέντας, ἀλλὰ τῇ πρωίᾳ συλληφθεὶς ὑπὸ τῶν ἀρχῶν ἐδάρη ἀνηλεῶς.

Ἐλήστευσαν τὴν οἰκίαν τοῦ κ. **K. Μπουρπούλη**, ἣν ἠρήμωσαν, ὡς καὶ τὸ κατάστημα **Ἡλ. Πασχάλη**. Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἐπληροφόρηθην παρὰ παθόντων, ὅτι ἐκλάπησαν τοῦ **Ἀλέξη Κασάπη** 70 πρόβατα, τοῦ **Ἀπ. Καραμούτσου** 250 πρόβατα, διαφόρων δ' ἄλλων χωρικῶν τὰ ζεύγη καὶ τὰ γεωργικὰ ἐργαλεῖα καὶ αἱ αἶγες τῶν οἰκιῶν, ἀπὸ δὲ τὸ κατάστημα τοῦ **Εὐστρατ.** **Ἀνεμωτήσου** ἐκλάπησαν 40 λίραι καὶ διάφορα ἐμπορεύματα, ἀνοιγείσης ὁπῆς ἐκ παρακειμένου τουρκικοῦ καταστήματος. Ταυτοχρόνως ὄμιλοι ῥοπαλοφόρων καὶ ὠπλισμένων περιέτρεχον τὰς ὁδοὺς ἀπειλοῦντες πάντα Ἕλληνα. Ἀντιληφθεὶς ταῦτα ἔσπευσα καὶ συνήνητσα αὐτοὺς πρότινος οἰκίας, εἰς ἣν ἐπειρῶντο νὰ θέσωσι πῦρ, διότι ἐζήτουν παρὰ τοῦ ἰδιοκτήτου ἢ ἐν περιστροφῶν ἢ πέντε λίρας. Εἰς παρατήρησίν μου, ὅτι ἐνταῦθα ὑπάρχει Κυβέρνησις, μοι ἀπήντησαν ὅτι δὲν ἀναγνωρίζουσι ταύτην. Μετέβην ἀμέσως παρὰ τῷ καϊμακάμῃ καὶ **διεμαρτυρήθην, ἀλλ' οὗτος ἠρκέσθη νὰ λάβῃ σημειώσεις καὶ οὐδὲν περιπλέον.**

Κατόπιν τούτων προσεκάλεσα τὰ κοινοτικά σωματεῖα πρὸς σύσκεψιν, καθ' ἣν ἀπεφασίσθη νὰ μεταβῶ μεθ' ἐνὸς δημογέροντος εἰς συνάντησιν τοῦ ἀγίου Ἐφέσου εἰς Φρένελι, ὁπόθεν μετὰ σύσκεψιν ἐστάλησαν δύο τηλεγραφήματα, ἐν πρὸς τὰ σεβαστὰ Πατριρχεῖα καὶ ἐν πρὸς τὸν καϊμακάμην Κεμερίου, παρὰ τοῦ ἀγίου Ἐφέσου. Ἐπιστρέφων εἰς Κεμέριον συνήνητσα καθ' ὁδὸν τὸν ἐκ τῆς περιφερείας μου ἱερέα Καραγατσίου **Γεννάδιον** μεθ' ἐνὸς ἐκ τῶν προκρίτων, οἵτινες διὰ μελανωτάτων χρωμάτων περιέγραψαν τὸν γενόμενον ἐκπατρισμὸν καὶ τὴν διαρπαγὴν τοῦ χωρίου αὐτῶν συμβᾶσαν αὐθημερόν.

Εἰς τὸ μέσον τοῦ δρόμου ἐπληροφόρηθην παρ' ὁμογενοῦς ἀμαξηλάτου ὅτι εἰς τὴν γέφυραν Οὐκούφ-κιοπροῦ μᾶς εἶχε στηθῆ ἐνέδρα

ὑπὸ κομιτατζήδων, ἦν ἐπιδεξιῶς ἀπεφύγομεν φθάσαντες περὶ εἰς Κεμερίον. Ἡμίσειαν ὄραν μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου διέρρηξαν κατὰ τρόπον παταγώδη τὸ ἐμπορικὸν κατάστημα τοῦ κ. **Θηραμένους Τουλούμογλου** εἰς ὀλίγων βημάτων ἀπόστασιν ἀπὸ τῆς οἰκίας τοῦ καϊμακάμη καὶ διήρπασαν ὑπὸ τὰ ὄμματα τῆς ἀστυνομίας πραγματείας ἀξίας ἄνω τῶν 1,200 λιρῶν, ὧς μετέφερον δι' ἀμαξῶν, μεταξὺ δ' αὐτῶν εἰργάζετο καὶ τὸ κάρρον τῆς δημαρχίας. Ἐπίσης διήρπασαν τὸ κατάστημα τοῦ **Δημ. Κοζατίση** κατὰ τὴν διαρπαγὴν ὃ ἐκ τῶν δημογερόντων κ. **Ἰ. Ζούρος**, οὔτινος ἡ οἰκία εἶνε πλησίον τοῦ καταστήματος, εὐρισκόμενος εἰς τὸ παράθυρον εἶδε τὸν καϊμακάμη προσπαθοῦντα δῆθεν ν' ἀναχαιτίσῃ τὴν διαρπαγὴν, ἀπήντησαν δ' εἰς αὐτὸν οἱ διαρπάζοντες ὅτι «ὁ χιλιάρχος ἔχει εἶδῃσιν» (μὲν-πασινὴν χαμπαρὴ δάρ). Ἐπειδὴ δὲ ὁ καϊμακάμης τῇ ἐπιούσῃ εἰς σχετικὴν παρατήρησίν μου ὡμολόγησεν ὅτι δὲν ὑπάρχει ἐν Κεμερίῳ χιλιάρχος, ἀποδεικνύεται ὅτι οἱ δύο ὑποπτοὶ ἀπετέλουν βαθμοῦχα μέλη τῆς ἀνθελληνικῆς ὀργανώσεως (1). Ἐπίσης οἱ φαυλόθιοι διήρπασαν ἐκ τοῦ ἀρτοποιείου **Θεοδώρου Ψωμᾶ** ἄλευρα, ἐλήστευσαν δὲ τὰς οἰκίας **Κ. Μηλιᾶς** καὶ **Ἀπ. Ρωμελιώτου**. Ἐπὶ πλεόν ἐκλάπησαν ἐκ τῶν στάδλων ἵπποι τοῦ **Θ. Ζερβόγλου** εἰς ἀπόστασιν πέντε βημάτων ἀπὸ τοῦ διοικητηρίου, πρὸ τῆς θύρας δ' αὐτοῦ ἐφύλαττε σκοπός, τοῦ **Ἰ. Ζούρου**, **Κ. Σεβαστοῦ**, **Δ. Βοστάνη** καὶ **Θεοφάνους Κεραμιδᾶ**. Τοῦ τελευταίου τούτου τοὺς ἵππους ἤρπασαν ἀπὸ τῶν χειρῶν τοῦ υἱοῦ του, ἐνῷ μετέφερον αὐτοὺς πρὸς τι φρέαρ ἵνα τοὺς ποτίσῃ. Ἀπὸ τινος κηπουροῦ ἤρπασαν τὸν ἵππον, διότι ἠδυνάτει νὰ δώσῃ τὴν ζητουμένην ἀπὸ τινος μπουκότατζῆν λίραν, ἐνῷ ἀφ' ἑτέρου ἡ χήρα **Τζαννῆ** ἔχασεν ἀγελάδας καὶ μόσχους περὶ τοὺς δέκα.

22α Μαΐου.— Μαθόντες ταῦτα μετέβημεν τῇ πρώτῃ μετὰ τῶν μελῶν τῶν κοινοτικῶν σωματείων εἰς τὸν καϊμακάμη καὶ κατηγγείλαμεν τὰς εἰρημένας βιαιότητας. Ἄλλ' οὔτος κατὰ τὸ σύνηθες ἠρέστη νὰ λάβῃ σημειώσεις περὶ τῶν ὑφ' ἡμῶν λεγομένων καὶ νὰ δώσῃ ὑποσχέσεις ἀσαφεῖς καὶ ἀορίστους.

Μὴ ἀρκεσθέντες εἰς ταῦτα ἐτηλεγραφήσαμεν εἰς τὰ σεβαστὰ Πατριαρχεῖα ὡς καὶ εἰς τὸν πρωθυπουργόν. Αὐθήμερόν Τουρκοὶ πρόκριτοι περιερχόμενοι τὰ ὁδοὺς προέτρεπον εἰς μετανάστευσιν τοὺς

(1) Ὡς ἐπληροφορήθην, τὸν βαθμὸν τοῦ χιλιάρχου ἔφερον ὁ Μουσᾶ βέης.

Ἕλληνας. Συγχρόνως ἐπληροφορήθη ὅτι οἱ κάτοικοι Δερέκιοῦ ὑπὸ ἐφίππων ὀθωμανῶν ὀδηγούμενοι μετεφέροντο εἰς τὴν παραλίαν. Ἔσπευσα νὰ τοὺς ἀναχαιτίσω, ἀλλ' ὁ ἡγούμενος τῆς ἐφίππου συνοδείας μοι εἶπεν ὅτι εἶχε διαταγὴν παρὰ τοῦ καϊμακάνη νὰ μεταφέρει αὐτοὺς μέχρι τῆς παραλίας καὶ ὅτι πρὸς παράδοσιν αὐτῶν ἐχρειάζετο νεωτέρα διαταγή. Τὴν σχετικὴν ἄδειαν μὴ ἀναμείνας παρέλαβον αὐτοὺς καὶ τοὺς ὠδήγησα εἰς τὴν ἐκκλησίαν.

Κατὰ τὴν ἀναχώρησιν αὐτῶν ὁ ἐκ τοῦ αὐτοῦ χωρίου **Μαχμουτ Χ' Χασάν** ἤρπασεν ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ ἱερέως ἀργυρᾶν τινα εἰκόνα τῆς Ἁγίας Τριάδος, εἰ καὶ κατήγγεϊλα δὲ τοῦτον πρὸς τὸν καϊμακάνη, οὗτος εἰς οὐδὲν διάδημα προέβη.

Καθ' ἣν στιγμὴν παρελάμβανον τοὺς κατοίκους Δερέκιοῦ ἀντελήφθη ὅτι ὁ δήμαρχος **Χιλιμῆ** καὶ τινα μέλη τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου διένειμαν εἰς τοὺς ἀναχωροῦντας χαρτῖα ἐσφραγισμένα, ἅτινα συνίστων νὰ ἐπιδεικνύωσιν αὐτὰ εἰς τοὺς κακοποιούς πρὸς σωτηρίαν ἀπὸ τῆς ληστεύσεως. Ἐντὸς τῆς αὐτῆς ἡμέρας ἐκ χωρικῶν τοῦ χωρίου **Δαγλίδαινα** ἔμαθον ὅτι τὸ χωρίον αὐτῶν ὑπέστη ἐπίθεσιν, αἱ οἰκίαι διηρπάγησαν, ἐτραυματίσθησαν δ' ἐντὸς τῶν οἰκιῶν αὐτῶν ὁ **Π. Μητροπολίτης** καὶ ὁ ἐβδομηκοντούτης γέρων **Ν. Τσομπιάνης**, ἐφανεύθη δ' ἐντὸς τοῦ ἐλαιοκτῆματος αὐτοῦ ὁ **Στέλλιος Γιαπιτζῆς** καὶ ἔνεκα τούτων κατέφυγον εἰς τὴν παραλίαν. Εἰς τὴν σκάλαν **Κεμερίου** ἔδειραν καὶ ἐλήστευσαν τὸν κηπουρὸν **Κλεάνθη**ν **Καβέτσον** εἰς ἀπόστασιν δεκαπέντε βημάτων ἀπὸ τοῦ ἀστυνομικοῦ σταθμοῦ. Καὶ εἰς σχετικὴν μου παρατήρησιν ὁ δεκανεὺς τοῦ σταθμοῦ μοι εἶπεν ὅτι μόλις εἶχε κατακλιθῆ καὶ δὲν ἔλαβε γνῶσιν τοῦ καταγγελλομένου ἐκτρόπου. Τὰ αὐτὰ ἔπαθον καὶ οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου **Τσουρούκ** καταφυγόντες εἰς Ἄκ-Τσαϊ.

23η Μαΐου. Συνελήφθη ἐν μέσῃ ἀγορᾷ **Κεμερίου** ὑπὸ τῶν βασιβουζούκων ὁ ἱερεὺς **Καραγατσίου** **Γεννάδιος** κατηγορούμενος ὅτι συνέλεγε χρήματα ὑπὲρ τοῦ ἑλληνικοῦ στόλου. Οἱ αὐτοὶ ταραξίαι ἀναφανδὸν παρεκίνουν τὸν λαὸν εἰς μετανάστευσιν θέτοντες προθεσίαν μέχρι τῆς 8ης ὥρας τσερκιστί. Φοβηθέντες οἱ ὁμογενεῖς ἤρξαντο ἐκποιοῦντες τὰ ἐμπορεύματα αὐτῶν εἰς εὐτελεστάτας τιμὰς. Οὕτως ὁ ἐκ τῶν προκρίτων κ. **Ἄντ. Κινδιλῆς** ἐπώλησε τὰς πραγματείας του ἀξίας ἄνω τῶν 2.300 λιρῶν εἰς τὸν ἐκ τῶν δημοτικῶν συμβούλων καὶ πρόεδρον τοῦ νεοτουρκικοῦ κομιτάτου **Χ' Ἀλῆ βέην**.

ἀντι 380 λιρῶν μόνον, καὶ ἐκ τούτων ἔλαβε μόνον 50, τὰς δὲ λοιπὰς εἰς γραμμάτια. Ἐπίσης ὁ **M. Καζάζης** ἐπώλησε πραγματείας ἀξίας ἄνω τῶν 800 λιρῶν ἀντι 120 λιρῶν εἰς τὸν **Χαφούξ Ρεσάτ** πρωτεργάτην τοῦ μποῦκοτάξ. Ἐπίσης καὶ πολλοὶ ἄλλοι ὁμογενεῖς παρεχώρησαν τὰ καταστήματά των εἰς διαφόρους μωαμεθανοὺς εἰς εὐτελεστάτας τιμὰς. Αἱ ζημίαι εἶνε μεγάλαι· ἔλαια ἀξίας 60—70 γρ. τὸ λαγῆνιον ἐπωλήθησαν μόνον πρὸς 15—20 γρ. Αἱ δὲ βιαιοπραγίαι δὲν ἦσαν ὀλιγώτεραι ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σκάλας· συνέλαβον τὸν υἱὸν τοῦ Σάββα Γκαπετζῆ μεταβαίνοντα ἐφ' ἀμάξης μετ' ἄλλων ὀθωμανῶν, ἐν οἷς καὶ ὁ δημοκρατικὸς ἰατρός, καὶ τὸν ἐλήστευσαν παραλαβόντες καὶ τινα κοσμήματα τῆς γυναικὸς του.

Κατόπιν πάντων τούτων ἐδηλώθη μοι παρὰ τοῦ ἰδίου καϊμακάμη προφορικῶς, ὅτι συνεστάθη ἐπιτροπὴ πρὸς καταγραφὴν τῶν ἐπίπλων τῶν ἐκδιωχθέντων καὶ ὅτι διωρίσθην μέλος αὐτῆς. Κατεγράψαμεν μερικὰς οἰκίας. Ἀλλὰ τῇ ἐπομένῃ, ὅτε μοι ἐκόμισαν τὸ διοριστήριον ἔγγραφον, εἶδον ἀναφερόμενον ἐν αὐτῷ ὅτι «οἱ πολῖται ἐκπατρίζονται οἰκεία βουλήσει» καὶ διὰ τοῦτο ἐθεώρησα ἐπιβεδλημένον νὰ μὴ συμμετάσχω πλέον τῶν ἐργασιῶν τῆς εἰρημένης ἐπιτροπείας.

24η Μαΐου.— Ἡ αὐτὴ κατάστασις, τρομοκρατία κτλ. καὶ προτροπαὶ πρὸς μετανάστευσιν, ἕως ὅτου ἐξεκενώθη ἡ πόλις.

Τῇ προτεραίᾳ ἀργὰ ἦλθεν ὁ **μουτσαρίφης Καρασῆ** (Βαλίκεσερ), πρὸς ὃν ἔσπευσα παραπονούμενος. **Καὶ αὐτὸς ἐφάνη ἀφειδῆς μόνον εἰς ὑποσχέσεις.** Τῇ πρώτῃ ζητήσας ἔλαβον στρατιώτας, ὅπως μεταβῶ εἰς Σκάλαν, ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθην νὰ καταπέσω τοὺς ἐν τῇ Σκάλᾳ πρὸς ἐπιστροφὴν, οὓς ἐμιμήθησαν ἤδη καὶ οἱ κάτοικοι Δερέκιοι.

25η Μαΐου.— Μείνας μόνος μετ' ὀλίγων ἠτοιμάσθη πρὸς ἀναχώρησιν παραλαβὼν τὰ ἱερὰ ἄμφια καὶ τὰ ἀρχεῖα· τὴν ἀπόφασίν μου ταύτην μεταδὰς ἀνεκοίνωσα εἰς τὸν καϊμακάμη, ὅστις μὲ ἐδέχθη τῶρα φιλοφρονέστατα προσενεγκών μοι καὶ καφέν, μετ' ὀλίγον δὲ ἦλθε καὶ ὁ **μουτσαρίφης**, ὅστις μοι εἶπε ξηρῶς ὅτι δὲν ἔπρεπε ν' ἀναχωρήσωμεν· μὲ ἠρώτησε δὲ εἰς τίνα θὰ παραδώσω τὰς κλειδας τῆς ἐκκλησίας. Ἀπαντήσας ὅτι αἱ ἐκκλησίαι καὶ τὰ σχολεῖα ἀνήκουσιν εἰς τὰ Πατριαρχεῖα καὶ εἰς αὐτὰ θὰ παραδώσω τὰς κλειδας ἀνεχώρησα μετὰ τῆς οἰκογενείας μου εἰς Σκάλαν. Ἐκεῖ ὁ λιμενάρχης

προσήγαγέ μοι πρὸς ὑπογραφὴν ἔγγραφον, τὸ ὁποῖον ἐδήλου, ὡς μοῦ ἔλεγεν, ὅτι ἐφθάσαμεν εἰς τὴν παραλίαν· τὸ ἔγγραφον ὅμως, ὡς ἐπληροφορήθην, ἔλεγεν, ὅτι *ἐκπατριζόμεθα οἰκειοθελῶς ἠρνηθῆν νὰ ὑπογράψω, τὸ αὐτὸ δὲ συνέστησα καὶ εἰς τὸν λαόν.*

Εἰς τὴν παραλίαν ὑπέστημεν τὰ πάνδεινα, βασανιζόμενοι ὑπὸ τῆς πείνης καὶ ἐνοχλούμενοι ὑπὸ συνεχοῦς βραγδαλιοτάτης βροχῆς. Ἐκεῖθεν διήλθον καὶ πάλιν πολλοὶ κομιτατζήδες διευθυνόμενοι πρὸς τὰς Κυδωνίας, οὗς πλησιάσας βουλγαρόφωνος κάτοικος Κεμερίου ὠμίλησε βουλγαριστί, εἰς ἐρώτησίν μου δ' εἶπεν ὅτι τῷ ἀπήντησαν ὅτι πρέπει νὰ φύγωμεν.

28η Μαΐου. — Ὅτε ἐπληροφορήθην ὅτι αἱ νεάνιδες τοῦ ἐκ Καραγατσίου Ε. Μ., Δ. ἐτῶν 20 καὶ Α. ἐτῶν 16 πρὸ τεσσάρων ἡμερῶν εὐρίσκονται εἰς Κεμέριον ἐξαναγκαζόμεναι εἰς ἐξισλαμισμὸν καὶ ὅτι ἡ μία ἐξ αὐτῶν ἐδιάσθη, ἀψηφήσας πάντα κίνδυνον ἀνῆλθον ἀμέσως εἰς Κεμέριον ζητήσας παρὰ τοῦ καϊμακάμη τὴν παράδοσιν αὐτῶν εἰς ἐμέ. Οὗτος προέβαλε διαφόρους προφάσεις καὶ πρὸ τῆς ἐπιμονῆς μου μὲ ἀφήκε καὶ ἔφυγεν. Αἱ νεάνιδες εὐρίσκοντο παρὰ τινι **Χοίτσα Σουκροῦ** βιαζόμεναι εἰς ἐξισλαμισμὸν.

29η Μαΐου. — Ἀνῆλθον καὶ πάλιν εἰς Κεμέριον καὶ ἐζήτησα παρὰ τοῦ καϊμακάμη τὰ κοράσια· μοὶ ὑπεσχέθη ὅτι θὰ τηλεγραφῆσῃ εἰς Βαλίκεσερ ζητῶν ὁδηγίαν. Ἀναχωρήσας μετ' ὀλίγον μετέβην καὶ πάλιν καὶ ἐζήτησα νὰ ἴδω αὐτάς· ἀλλὰ μοὶ ἐδηλώθη ὅτι τοῦτο ἦτο ἀδύνατον, ἅτε τῆς μεγαλυτέρας δηλωσάσης ὅτι θὰ ἠσπάζετο τὸν μωαμεθανισμὸν. Πρὸ τῆς ἐπιμονῆς μου ὅμως ὁ καιμακάμης διέταξε νὰ ὁδηγήσωσιν αὐτάς εἰς τὸ διοικητήριον ἐνώπιόν μου, ὅπερ καὶ ἐγένετο, παρουσιασθείσης τῆς Δ. μὲ τουρκικὸν φερετζέν. Εἰς ἐρώτησίν μου ὅμως, ἂν ἐδήλωσεν ἀλλαξοπιστίαν, εἰς ἀπάντησιν ἐξέσχισε πρὸ τοῦ καϊμακάμη τὸν φερετζέν διαμαρτυρομένη.

Περὶ τὴν ἐσπέραν ὁ καιμακάμης μετὰ τοῦ νεωστὶ διορισθέντος ὡς δημάρχου **Ἰσμαήλ Χακῆ Βέη** κατ' ἀνωτέραν, ὡς μοὶ εἶπον, διαταγὴν μετέβησαν μετ' ἐμοῦ εἰς τὴν παραλίαν, ἅπου ἐδήλωσαν εἰς τοὺς ἐκδιωχθέντας νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τὰς ἐστίας των, διότι τῶν ἀπερχομένων θὰ δημεύονται αἱ περιουσίαι. Μερικοὶ πεισθέντες ὡς καὶ μερικοὶ ἐπιβάντες ἤδη τοῦ ἀτμοπλοίου «Τζαφέρ», ὠντινων ὅμως ὁ προπληρωθεὶς ναῦλος κατεκρατήθη ὑπὸ τοῦ πράκτορος τοῦ ἀτμοπλοίου Χατζῆ Ἀλῆ ἐφένδη προέδρου τοῦ κομιτάτου «Ἐνώσεως καὶ

Προόδου», ἐπεστρέψαμεν εἰς Κεμέριον, ὁπόθεν καὶ παρέλαβον τὰς δύο νεάνιδας ὑπογράψας ἔγγραφον παραλαβῆς.

Τὴν νύκτα ταύτην, ἦτοι μετὰ τὴν ἐπιστροφήν ἡμῶν εἰς Κεμέριον, ὁ ἐνοικιαστὴς τοῦ χανίου Μουσταφᾶ Ἀγᾶ Χατζῆ Ἀμέτ ἐφένδης λεηλατήσας πρῶτον τὴν ἐν τῷ χανίῳ του εὕρισκομένην ἀποθήκην τοῦ ἐκ Κυδωνιῶν **Π. Καϊσαντιῶνη** ἔθηκε πῦρ εἰς αὐτήν· τῇ πρωΐᾳ δὲ ἠθέλησε νὰ ἐνοχοποιήσῃ τοὺς ὁμογενεῖς.

30ῆ Μαΐου.— Οἱ ὁμογενεῖς κατὰ σύστασίν μου συνεκεντρώθησαν μετὰ τῶν γυναικοπαίδων ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, διότι, ὡς ἐπληροφορήθην ἐξωδίκως, κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην θὰ ἤρχετο ὁ ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν Ταλαὰτ βέης. Ἐξῆλθον μετὰ τῶν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ συναθροισθέντων εἰς ὀλίγην ἀπὸ τῆς πόλεως ἀπόστασιν, ἀλλὰ τότε ἐπιφαίνεται ὁ ἀρχιαστυνόμος ὑβρίζων καὶ ἀπειλῶν, ἀποκαλέσας δέ με προδότην (χαῖν) μὲ ἔσυρε διὰ τῆς βίας εἰς τὸ διοικητήριον.

Ἐπειδὴ δὲ ὁ καϊμακάμης πρὸς ὑπεράσπισιν τοῦ ἀρχιαστυνόμου μοι εἶπεν ὅτι ἔστειλεν αὐτὸν ἐκεῖνος ἵνα μὲ καλέσῃ, ὅπως παραστῶ ἐπισήμως εἰς τὴν ὑποδοχὴν τοῦ Ταλαὰτ ὡς ἀρχιερατικὸς ἐπίτροπος καὶ μέλος τοῦ διοικητικοῦ Συμβουλίου, ἀπήντησα εἰς αὐτὸν ὅτι, ἐὰν μὲ ἀνεγνώριζεν ὡς τοιοῦτον, ὄφειλε νὰ μοι μνηύσῃ τοῦτο ἐπισήμως καὶ ὄχι νὰ στείλῃ τὸν ἀρχιαστυνόμον ἵνα μὲ σύρῃ διὰ τῆς βίας, καὶ ὅτι τὸ τοιοῦτον ἐπιβαρύνει περισσότερο τὴν θέσιν του· ὄφειλε δὲ νὰ γνωρίζῃ ὅτι ἡμεῖς εἴμεθα αὐτόχθονες, διότι ἐγεννήθημεν καὶ ἀνετράφημεν εἰς τὰ μέρη ταῦτα καὶ δὲν ἡμεθα ὡς αὐτὸς πρόσφυγες (σίς μπιζέ ζόρναν ματζίρ ἐτμεγιέ Ιστιόσουρνούζ, Ιλάκιμ μπιζ γερλήις σενιν κιπή ματζίρ γκελμεμίσηκ μπουραγιᾶ) καὶ ἐνδιαφερόμεθα πολὺ περισσότερο αὐτοῦ ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἡμῶν.

Θεωρήσας τὸ ἀξίωμά μου προσβεβλημένον παρὰ τὰς παρακλήσεις τοῦ καϊμακάμη δὲν μετέσχον τῆς ὑποδοχῆς. Ὀλίγον μετὰ τὴν ἔλευσιν τοῦ ὑπουργοῦ μετέβην εἰς τὴν αἴθουσαν μετὰ δύο ὁμογενῶν παρέδρων εὐχηθεὶς τὸ «ὡς εὖ παρέστη». Μετ' ὀλίγον μὲ ἠρώτησεν ἑλληνιστί: «*Τί χαμπάρια; πῶς περνᾶτε σεῖς ἐδῶ;*». Τῷ ἀπήντησα αὐτολεξεῖ: «*Κατὰ ψυχρὰ δόξα τῷ Θεῷ, πασᾶ μου*». Εἰς ἄλλην ἐρώτησιν αὐτοῦ «*διατί φεύγουσιν οἱ χριστιανοί;*» ἀπήντησα: «*διατί νὰ μὴ φύγωσιν, ἀφοῦ ἡ Κυβέρνησις δὲν ἠδυνήθη ἢ μᾶλλον δὲν ἠθέλησε νὰ τοὺς προστατεύσῃ;*». Τότε διηγήθην αὐτῷ ἅπαντα τὰ διατρέξαντα λεπτομερῶς ἐγχειρίσας καὶ κατάλογον

τῶν ὀνομάτων τῶν πρωταιτίων. Διέταξε δ' ἐνώπιόν μου τὸν καίμακάμην νὰ ἐξετάσῃ καὶ τιμωρήσῃ τὸν ἀρχιαστυνόμον ὡς καὶ τὴν ἀποστολὴν τῶν καταγγελλομένων εἰς Κων)πολιν· τοὺς δὲ ἀπαγωγεῖς τῶν μαρτύρων νεανίδων συνέλαβε καὶ κατεδίκασεν εἰς δεκαπενταετῆ φυλάκισιν (1). Ἐπίσης συνέστησεν εἰς τὸν καίμακάμην νὰ μισθοδοτῶμαι ἐκ τοῦ δημοσίου ταμείου, ὅπερ ἐγὼ ἀπέκρουσα. Ἀφοῦ δὲ μοι ἔδωκε **πολλὰς πολλὰς ὑποσχέσεις** καὶ συνέστησε, μεταδὰς μετ' ἐμοῦ εἰς Σκάλαν, τὴν ἐπιστροφὴν καὶ τῶν ὑπολοίπων Ἑλλήνων, συνέστησέ μοι ἐν τέλει νὰ τηλεγραφήσω εἰς τὰ Πατριαρχεῖα περὶ ἀποκαταστάσεως τῆς τάξεως. Τοῦτο ὑπεσχέθη ὅτι θὰ πράξω, ὅταν ἴδω τὰ ποτελέσματα τῶν ἐνεργειῶν αὐτοῦ.

Χαρακτηριστικὸν ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ εἶνε καὶ τὸ ἐξῆς: Ἐνῶ ὁ ὑπουργὸς οὗτος περιώδευε πρὸς κατάπαυσιν δῆθεν τῶν διωγμῶν, οὔτε κἀν μίαν λέξιν ἀπηύθυνε πρὸς τοὺς πρὸ τοῦ διοικητηρίου συναθροισθέντας Μωαμεθανοὺς περὶ τοῦ σκοποῦ τῆς ἀφίξεώς του· ἀλλ' ἐκ τοῦ διοικητηρίου μεταδὰς εἰς τὸ δημαρχεῖον καὶ προσκαλέσας εἰς **ἰδιαιτέραν** συνέντευξιν τὰ ὄργανά του, δοὺς δὲ τὰς ἀπαιτούμενας ὁδηγίας πρὸς ἐξακολούθησιν τοῦ διωγμοῦ ἀνεχώρησεν εἰς Κυδωνίας (2).

Μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν ἀπάντων τῶν ὁμογενῶν ἐκ τῆς παραλίας τῇ 1ῃ Ἰουνίου οἱ κάτοικοι Δερέκιοι μετέβησαν εἰς τὰς ἐστίαις των, ἀλλὰ καταστάσης ἀδυνάτου τῆς παραμονῆς των ἤλθον καὶ πάλιν εἰς Κεμερίον. Ὡς δὲ μ' ἐβεβαίωσεν ὁ ἱερεὺς καὶ οἱ κάτοικοι, ἡ ἐκκλησία ἐλεηλατήθη, αἱ ἱεραὶ εἰκόνες περιυβρίσθησαν, τὰ ἱερὰ βιβλία κατεστράφησαν, ὁ Ἐστχυρωμένος κατεκερματίσθη καὶ ἐρρίφθη εἰς τὰς ὁδοὺς καὶ εἰς τι ἀποχωρητήριον. Ἐκ τῶν 750 οἰκογενειῶν Κεμερίου καὶ Δερέκιοι μόνον πενήκοντα οἰκογένειαι ἐκ Κεμερίου καὶ πενήκοντα ἐκ Δερέκιοι ἔμειναν, αἵτινες ὑποφέρουσι τὰ πάνδεινα μαστιζόμεναι ὑπὸ τῆς πείνης, διότι ἡ Κυβέρνησις, ἐνῶ ἐφ' ἐνός δὲν ἐπιτρέπει τὴν ἀναχώρησίν των, ἀφ' ἐτέρου δὲν προστατεύει αὐτὰς νὰ ἐξέλθωσιν εἰς τὰς ἐργασίας αὐτῶν.

Κέντρον τῶν διωγμῶν τῶν περιφερειῶν Κεμερίου, Ἀδραμυτιίου

(1) Ἐκ Κεμερίου μετὰ τὸν Ταλαὰτ διῆλθε καὶ ὁ πολὺς Ἐμβέρ ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν συνοδευόμενος ὑπὸ πολλῶν ἀξιωματικῶν Τούρκων καὶ Γερμανῶν.

(2) Ὁ ὑπουργὸς, ὡς συνήθως, ἐψεύσθη, διότι οἱ δῆθεν καταδικασθέντες ὑπ' αὐτοῦ οὔτε κἀν ἠνωχλήθησαν.

καὶ Κυδωνιῶν ἦτο τὸ Κεμέριον. Διότι δύο ἡμέρας πρὸ τῶν διωγμῶν ὁ καϊμακάκης Ἀδραμυττίου ἐλθὼν εἰς Κεμέριον συνενοήθη μετὰ τοῦ καϊμακάμη Κεμερίου, ὅστις τῇ 20ῇ συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ ταγματάρχου κομιτατζῆ **Μουσᾶ βέη** ἦλθεν εἰς Καραγάτσιον, ὅπου ἦλθε καὶ ὁ καϊμακάκης Κυδωνιῶν καὶ συνεσκέφθησαν ἐν τῷ τζαμίῳ μετὰ τινῶν Τούρκων προυχόντων.

Μόλις οὗτοι ἔφυγον ἐκ Καραγατσίου ἀμέσως οἱ ἐντόπιοι ὀθωμανοὶ ἤρχισαν νὰ κακομεταχειρίζονται τοὺς ὁμογενεῖς, οἱ δὲ προύχοντες τῶν Τούρκων ἐμήνυσαν εἰς τὸν μουχτάρην **Ἰγνάτιον Γαϊτᾶνον καὶ τὴν δημογεροντίαν** ὅτι **οφείλουσι νὰ ἐγκαταλίπωσι τὸ χωρίον των, διότι ἦλθον κομιτατζῆδες καὶ δὲν ἐγγυῶνται περὶ τῆς ζωῆς των.** Οὕτως οἱ κάτοικοι ἐξαναγκασθέντες καὶ ἐκ τῆς παρουσίας τῶν κομιτατζῆδων ἐγκατέλιπον τὸ χωρίον των. Φθάσαντας ἕμως εἰς Γκιουμέσιον ὁ μουδῆρης τοῦ χωρίου τούτου ἠμπόδισε νὰ ἐξακολουθήσωσι τὸν δρόμον των εἰς Κυδωνίας. Κατὰ τὴν δευτέραν ἡμέραν, ὅποτε κατῆλθον ἀπὸ διαφόρων πέριξ τουρκικῶν χωρίων βασιδουζοῦκοι, ἐπέτρεψεν εἰς αὐτοὺς ἢ μᾶλλον ἐξηνάγκασε νὰ ἐγκαταλίπωσι τὸ Γκιουμέσιον μετὰ τῶν ἐντοπίων.

Καθ' ὁδὸν οἱ ταλαίπωροι οὗτοι ὑπέστησαν πλείστας ὄσας κακώσεις καὶ ληστεύσεις:

Τὸν ἐκ τῶν προκρίτων καὶ μουχτάρην κ. **Ι. Γαϊτᾶνον** συνέλαβον καὶ μετέφερον εἰς χαράδραν τινὰ διὰ νὰ τὸν σφάξωσι. Βλέπουσα τοῦτο ἡ σύζυγός του ἠναγκάσθη νὰ δώσῃ εἰς τοὺς βασιδουζοῦκους τὰ φλωρία καὶ τὰ κοσμήματά της, ἀξίας περὶ τὰς 200 λίρας Τουρκίας, ὅποτε τῷ ἐχάρισαν τὴν ζωὴν. Προσέτι ἐτέρα ὁμάς βασιδουζούκων, ἔχουσα ἀρχηγὸν τὸν **Τσερκῆς Γιουσούφ Δεβειτζῆν**, ἤρπασεν ἀπὸ τῶν χειρῶν τῶν γονέων των παρ' ὅλην τὴν ἀντίστασιν αὐτῶν τὰς προαναφερθείσας ἐκ Καραγατσίου δυστυχεῖς καὶ μάρτυρας νεάνιδας.

4ῃ Ἰουνίου. — Λίαν πρῶτ' ἔμαθον παρὰ τινος Τούρκου ὅτι βασιδουζοῦκοί τινες ἐσχόπουν νὰ ἐπιτεθῶσι κατὰ τῆς οἰκίας μου καὶ ν' ἀπαγάγωσιν ἐκ δευτέρου τὰς δύο διασωθείσας ἀτυχεῖς νεάνιδας φιλοξενουμένας ὑπ' ἐμοῦ. Τοῦτο πληροφορηθεὶς ἀμέσως ἐπέβην ἀμάξης παραλαβὼν τὰς νεάνιδας καὶ μετημφισμένοι ἀνεχωρήσαμεν εἰς Κυδωνίας, ὅπου φθάσας παρέδωκα αὐτὰς εἰς τὸ ἐλληνικὸν Προξενεῖον, τὸ ὅποιον διηύθυνεν ὁ ρέκτης καὶ κατὰ πάντα ἄξιος πρόξενος

κ. **Νικόλαος Τσερέπης**, ὅστις κατὰ τὴν μαρτυρικὴν ἐκείνην ἐποχὴν ἐπεδείξατο δραστηριότητα καὶ αὐταπάρνησιν οὐ τὴν τυχοῦσαν. Ἐκεῖθεν ἀπεστάλησαν ὑπὸ τοῦ προξένου εἰς Μυτιλήνην. Ἐνταῦθα παρουσιασθεῖσαι διεξετραγώδησαν τὰ δεινοπαθήματά των εἰς τὸν ἐν Μυτιλήνῃ τότε εὐρισκόμενον ὑπουργὸν τῶν Ἑσωτερικῶν τῆς Ἑλλάδος κ. **Ἐμμ. Ρέπουλην**.

Ἐκ Κυδωνιῶν, ἀφοῦ ἀπέστειλα λεπτομερῆ ἔκθεσιν τῶν γεγονότων πρὸς τὴν Α. Σ. τὸν ἅγιον Ἐφέσου κ. **Ἰωαννίμ**, ἐπέστρεψα διὰ τοῦ ἀτμοπλοίου τῆς ἀμερικανικῆς ἐταιρείας «Μοντάνα» εἰς Κεμερίον συνταξιδεύων μετὰ τοῦ Ἄγγλου ἀνταποκριτοῦ τῶν «Τάϊμς» κ. **Φέρμαν**, πρὸς ὃν ἐξέθηκα λεπτομερῶς τὰ γενόμενα ἐν τῇ περιφερείᾳ Κεμερίου. Οὗτος μετὰ διαφέροντος ἤκουσε ταῦτα πάντα. Ὅτε δ' ἐφθάσαμεν εἰς τὴν ἀποδάθραν Κεμερίου οὐ μόνον δὲν ἐπετρέπη ἡμῖν ἡ ἐξοδος, ἀλλ' οὐδὲ λέμβος ἀπεστάλη πρὸς ἡμᾶς. Τότε ὁ πλοίαρχος κ. **Ἰωάν. Πάξος**, ὅστις ὁμολογουμένως πολλὰς ὑπηρεσίας προσέφερε κατὰ τοὺς διωγμοὺς εἰς τοὺς ὁμογενεῖς, ἠναγκάσθη νὰ ἐξέλθῃ, ἵνα πληροφορηθῇ αὐτοπροσώπως τὰ τῆς στάσεως τῶν ἐν τῇ ἀποδάθρᾳ εὐρισκόμενων κυβερνητικῶν ὑπαλλήλων. Ὁ πλοίαρχος συναντήσας τὸν λιμενάρχην συνέστησεν εἰς αὐτὸν νὰ ἐπιτραπῇ ἡ ἐξοδος εἰς ἐμὲ καθὼς καὶ εἰς τὸν συνοδεύοντά με Ἄγγλον δημοσιογράφον. Ὁ λιμενάρχης εἰς ἀπάντησιν ἐδήλωσεν ὅτι, «καίτοι ἔχω βριτὴν ἐντολὴν νὰ μὴ δεχθῶ τὸν ἀρχιερατικὸν ἐπίτροπον, ἐν τούτοις θὰ ζητήσω τηλεφωνικῶς ὁδηγίας». Πράγματι ζητήσας ὁδηγίας παρὰ τοῦ καίμακάμη ἔλαθε τὴν ἐξῆς ἀπάντησιν: «Ἰγγλιζναν μητροπολίτ βεκηλή τζεντέμ πουτζαϊνά γκισινλέρ», ἧτοι «ὁ ἐπίτροπος τοῦ Μητροπολίτου μετὰ τοῦ Ἄγγλου νὰ ὑπάγουν σιὸν διάβολον»!

Ταῦτα πληροφορηθεὶς παρὰ τοῦ πλοίαρχου ὁ κ. **Φέρμαν** ἐγένετο ἀλλόφρων ἐκ τοῦ θυμοῦ καὶ ἤρξατο ὑβρίζων τοὺς Τούρκους καὶ ἀποκαλῶν αὐτοὺς βαρβάρους καὶ τρελλούς· συνάμα δ' ἐζήτει, ὅπως ἡ λέμβος τοῦ ἀτμοπλοίου ἀποβιδάσῃ ἡμᾶς εἰς τὴν ξηράν. Πεισθεὶς ὅμως εἰς τὰς συστάσεις μου, ὅτι καθόλου ἀπίθχον νὰ κακοποιηθῶμεν ὑπὸ τῶν βρβάρων καὶ τρελλῶν τούτων Τούρκων, ὡς τοὺς ἀπεκάλεσεν, ἐπεστρέψαμεν εἰς Κυδωνίας, ὁπότε ὁ μὲν κ. **Φέρμαν** ἀπέστειλε δύο μακροσκελέστατα τηλεγραφήματα εἰς τὴν ἐγκριτοῦ αὐτοῦ ἐφημερίδα, ἐγὼ δ' ἀπέστειλα καὶ δευτέραν ἔκθεσιν εἰς τὸν ἅγιον Ἐφέσου.

Ἡ κατάστασις τῶν ἐναπομεινάντων ὁμογενῶν Κεμερίου καὶ Δερέ-
κιοὶ κατέστη λίαν ἀπελπιστική, ὡς τοῦτο ἐπληροφορήθη ἐξ ἐπιστο-
λῆς τοῦ ἐν Κεμερίῳ συναδέλφου μου, ἦν καὶ παραθέτω ἐνταῦθα
αὐτολεξεί :

Ἀγαπητὲ συνάδελφε

... Ἡ κατάστασις σχεδὸν εἶνε ἡ ἴδια ἀπὸ τῆς ἀναχωρήσεώς
σου κάθε λίγο γίνονται ληστεῖαι εἰς τὰς οἰκίας τῶν ὁμογενῶν αἱ θύ-
ραι εἶνε κλεισταὶ μὲ τὴν σφραγίδα, ἀλλ' εὐρίσκουσι τρόπον καὶ τὰς
ληηλατοῦσιν. Ἀπὸ τὴν Παρασκευὴν ἡ Κυβέρνησις ἤρχισε ν' ἀνοίγη
τὰς οἰκίας καὶ μεταφέρῃ τὰ ἐπιπλα καὶ ἄλλα τὰ εὐρισκόμενα ἐν αὐ-
ταῖς καὶ νὰ τὰ ἐναποθηκεύῃ εἰς ἀποθήκην ὅπως τὰ πωλήσῃ. Εἰς τὰς
οἰκίας τοῦ **Ὀμήρου, Μέγα, Τζανίδαϊνας** καὶ λοιπῶν — ποῦ νὰ τὰς
ἀριθμῇ κανεῖς; — ἐγκαθιστοῦν ἐκ τῶν Μυτιληναίων καὶ ἄλλων Τούρ-
κων προσφύγων. Ἡ κατάστασις κητήνηται ἀφόρητος εἰς τὴν ἐργα-
σίαν πηγαίνουν μὲ φόβον τὴν οἰκίαν τοῦ **Α. Κινδιλῆ** τὴν ἐκένωσαν
καὶ τὴν ἔκαμον νοσοκομεῖον στρατιωτικὸν καὶ τόσα ἄλλα... Ἐσχά-
τως δὲ καὶ ὅσα καταστήματα ἐπώλησαν οἱ ἰδιοὶ μας εἰς τοὺς ἀδελ-
φοὺς (!) ἢ μὲ χρεωστικὸν ἢ ἄνευ τὰ ἔκλεισε πάλιν ἡ Κυβέρνησις θεω-
ροῦσα τὰς πωλήσεις ταύτας ἀκύρους, θὰ τὰ πωλήσῃ δὲ ἀργότερον
πρὸς ὄφελός της. Τοὺς δὲ Δερεκιογλοῦδες ὁ καϊμακάμης τοὺς ἔστειλε
διὰ τῆς βίας καὶ μὲ δαρμοὺς εἰς τὸ χωρίον των, καθὼς καὶ τὸν ἱε-
ρέα των **Πολύευκτον**. Μετὰ τινὰς ἡμέρας ὁ ἐκ τῶν προυχόντων
Τούρκων **Ἀλῆ Ὀσμὰν** ἀγᾶς τοὺς ἐξηνάγκασε διὰ τῆς βίας καὶ μεθ'
ὄπλου κατὰ τὰς ὁμολογίας τοῦ ἱερέως καὶ τῶν χωρικῶν νὰ ὑπογρά-
ψουν ἔγγραφο, ὅτι τὸν ναὸν καὶ τὰς εἰκόνας δὲν τὰς ἐξῆδρισαν οἱ
Τούρκοι χωριανοὶ οὐδὲ τὰς οἰκίας καὶ τὰ ἐργαστήριά των ἐληλά-
τησαν. Χωριστὰ δὲ ἀπὸ ἐνὸς ἑκάστον ἐλάμβανον ὑπογραφὴν. **Τὸν**
Ἐσταυρωμένον τὸν εὐρον ἐντὸς ἀποπάτου εἰς τὴν οἰκίαν χρι-
στιανοῦ, τὸν δὲ ναὸν κατέσπασαν εἰς διάφορα μέρη.

Ἐν Κεμερίῳ τῇ 1ῃ Ἰουλίου 1914.

Ταῦτα καὶ κατασπαζόμενος ὑμᾶς ἀδελφικῶς

διατελῶ μετ' ἀγάπης

† Οἰκονόμος Παρασκευᾶς

Κατόπιν πάντων τούτων ἐκ Κυδωνιῶν ἀπεστάλη τηλεγράφημα πρὸς τὰ σεβαστὰ Πατριαρχεῖα, ὅπως ληφθῆ πρόνοια ὑπὲρ τῶν δυστυχῶν κατοίκων Κεμερίου καὶ Δερέκιοι, ἐλήφθη δ' ἡ ἐξῆς ἀπάντησις: «Θὰ ληφθῆ ἐκ μέρους Ἐκκλησίας προσήκουσα πρόνοια δι' ἐπικυρώσεως ἐστίας αὐτῶν κατοίκων Κεμέρ». Ὁ ἅγιος Ἐφέσου δι' ἐπιστολῆς του μοι ἐγνωστοποιεῖ ὅτι κατ' αὐτὰς φθάνει εἰς Κυδωνίας ἐπιτροπεῖα ἐκ τῶν ἐν Κων)πόλει διερμηνέων τῶν Πρεσβειῶν πρὸ αὐτῆς παρουσιαζόμενος ὀφείλω νὰ ἐκθέσω τὰ λυπηρὰ γεγονότα τοῦ διωγμοῦ καὶ νὰ ἐπιδώσω ἀντίγραφον τῆς ἐκθέσεώς μου· ἐάν δ' ἡ ἐπιτροπεῖα ἐπισκεφθῆ καὶ τὸ τμήμα Ἀδραμυττίου, θὰ ἐνεργηθῶσι τὰ δέοντα ὅπως συνοδεύσω αὐτήν.

Ὅντως τῇ πρώτῃ τῆς 29ης Ἰουνίου ἔφθασεν εἰς Κυδωνίας ἡ ἀναμενομένη ἐπιτροπεῖα. Προσκληθεὶς μετέβην εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ ὑποπροξένου τῆς Γαλλίας κ. **N. Σαπουντζόγλου**, ὅπου παρισταμένων τῶν διερμηνέων καὶ τοῦ πολιτικοῦ συμβούλου τῆς τουρκικῆς Κυβερνήσεως **Σουκροῦ βέη** ὡς καὶ τῶν ἀντιπροσώπων τῶν ξένων Δυνάμεων μετὰ τοῦ διοικητοῦ τῆς πόλεως **Νιζαμεδὶν ἐφένδη** ἐξέθηκα ἐν λεπτομερεῖα τὰ ἐξελιχθέντα εἰς βάρος τῶν ὁμογενῶν ἔκτροπα, ἀποδείξας τὴν ἐνοχλήν τῆς νεοτουρκικῆς Κυβερνήσεως, κατόπιν τῆς προβληθείσης ἐνστάσεως τοῦ Τούρκου ἀντιπροσώπου **Σουκροῦ βέη** ὅτι ἐδελτιώθη ἡ κατάστασις μετὰ τὴν ἔλευσιν τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Ἐσωτερικῶν Ταλαὰτ βέη. Οὗτος ἐξεμάνη διὰ τὴν καυστικὴν γλῶσσαν, ἣν ἐτήρησα ἐνώπιον αὐτοῦ ἀποκαλέσας **τὸν ὑπουργὸν καὶ ψεύστην** (ὄδα γιαλαντσινὶν πιρήϊτη). Ὅτε ἀνεχώρησα, παρεπονέθη πρὸς τοὺς διερμηνεῖς, διότι δῆθεν ὠμίλησα ἀνευλαδῶς περὶ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Ἐσωτερικῶν. Χαρακτηριστικὴ ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ εἶνε καὶ ἡ φράσις τοῦ Ἰταλοῦ διερμηνέως πρὸς τὸν Σουκροῦ βέην: «**Ἀφοῦ τοὺς ἐδώσατε τόσον θάρρος, εἶνε δύσκολον τῶρα νὰ τοὺς περιορίσητε**».

Ἐν τέλει ἐζήτησα παρὰ τοῦ Σουκροῦ βέη, ὅπως ἐπιτραπῆ ἡ ἐπάνοδός μου εἰς Κεμέριον ὡς καὶ τινων ὁμογενῶν ἐκ Κεμερίου εὐρεθέντων πρὸ τοῦ διωγμοῦ ἐν Κυδωνίαις. Ὅντως ὁ Σουκροῦ βέης συνέστησεν εἰς τὸν καὶ μὴ κάμην Κυδωνιῶν, ὅπως ἐνεργήσῃ τὰ δέοντα περὶ τῆς ἐπιστροφῆς μου. Ἀποχαιρετίσας τοὺς κ. διερμηνεῖς ἀπῆλθον μετὰ τοῦ **Μητροπολίτου Κυδωνιῶν κ. Γρηγορίου**.

4ῃ Ἰουλίου. Ὁ πρὸ τῶν διωγμῶν ἐν Κυδωνίαις εὐρισκόμενος

κ. **Κ. Σεβαστός** κατόπιν υποβληθείσης αίτησεώς του πρὸς τὸν διοικητὴν Κυδωνιῶν ἀνεχώρησε μετὰ τοῦ **Π. Κασιάνη** εἰς Κεμέριον. Μόλις ὁμως οὗτοι ἔφθασαν ἐκεῖ, ἀμέσως τῇ ἐντολῇ τοῦ καϊμακάμη παρουσιάσθησαν δύο ἀστυνόμοι συνοδευόμενοι ὑπὸ δύο στρατιωτῶν καὶ ἐδήλωσαν ὅτι ἀμέσως πρέπει νὰ καταλίπωσι τὴν πόλιν. Εἰς τὴν παρατήρησιν τοῦ κ. Σεβαστοῦ ὅτι μετέβη κατόπιν ἀδείας καὶ χάριν τῶν κτημάτων του ἐδηλώθη αὐτῷ ὅτι τὰ κτήματά του θὰ δημευθῶσι καὶ ὅτι ἀντὶ νὰ μεταβῇ εἰς Κεμέριον προτιμότερον θὰ ἦτο νὰ μετέβαινεν εἰς Ἑλλάδα. Εἰς ἐτέραν παρατήρησίν του ὅτι ὡς ἐκ τῶν ρευματισμῶν ἀδυνατεῖ νὰ περιπατήσῃ οἱ τέσσαρες ἀστυνομικοὶ τὸν ἤρπασαν ἐκ τοῦ γραφείου του εἰς τὰς χεῖρας καὶ τὸν μετέφεραν *στὰ πεταχτὰ* ἔξω τῆς πόλεως. Μετ' ὀλίγον ὠδηγήθη ἐκεῖ καὶ ὁ **Π. Κασιάνης**, ἐτέθησαν δ' ὑπὸ ἐπιτήρησιν δύο χωροφυλάκων. Μετὰ παρέλευσιν ὥρων τινῶν ἔφθασε Τούρκος ἀμαξηλάτης, ὅστις παραλαβὼν αὐτοὺς μετήγαγεν εἰς Κυδωνίας καὶ παρέδωκεν αὐτοὺς εἰς τὰς ἀρχάς, ἀφοῦ πρῶτον καθ' ὁδὸν ἐλήστευσεν αὐτούς.

Κατόπιν τῶν γεγονότων τούτων καὶ τῆς στάσεως, ἣν ἐτήρησα καθ' ὅλον τὸ στάδιον τοῦ ἀνθελληνικοῦ διωγμοῦ, ἡ θέσις μου καὶ ἡ παραμονή μου ἐπὶ τοῦ τουρκικοῦ ἐδάφους κατέστη λίαν ἐπικίνδυνος, καθόσον, ὡς ἐπληροφορήθην καὶ ἐκ Κεμερίου, ἡ δολοφονία μου εἶχεν ἀποφασισθῆ. Διὰ τοῦτο τῇ συμβουλῇ τοῦ Μητροπολίτου Κυδωνιῶν, τοῦ ὑποπροξένου τῆς Γαλλίας κ. Ν. Σαπουντζόγλου καὶ πολλῶν ἄλλων ἐγκρίτων ὁμογενῶν κατέλιπον τὸ τουρκικὸν ἔδαφος καὶ μετέβην εἰς Μυτιλήνην.

Γ'.— ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ.

Ἐξ ὧν ἀντελήφθη, ἡ Τουρκικὴ Κυδέρνησις ὑπεδοθήθει οὐχὶ μόνον δι' ἀπλῆς ἀνοχῆς τὸ ἔργον τῶν βιαιοπραγούντων, ἀλλὰ καὶ συνεργαζομένη μετ' αὐτῶν διότι αἱ ὀλίγαις ἡμέραις πρὸ τῶν διωγμῶν συνεννοήσεις καὶ συνεντεύξεις τῶν καϊμακάμηδων Κεμερίου, Κυδωνιῶν καὶ Ἀδραμυττίου, ὡς εἰς τὸ προηγούμενον κεφάλαιον ἀνέφερα, ἡ ἀφίξις τοῦ Μουτεσαρίφου εἰς Κεμέριον καὶ αἱ μυστικαὶ αὐτοῦ συνεννοήσεις μετὰ διαφόρων Τούρκων προυχόντων, ἡ ἔλευσις κομιτατζήδων καὶ ἡ συνεργασία αὐτῶν μετὰ τῶν τοπικῶν ἀρχῶν, ὁ σχηματισμὸς ἀνταρτικῶν σωμάτων καὶ ὁ ὀπλισμὸς αὐτῶν ὑπὸ τῶν στρατιω-

τικῶν ἀρχῶν, δὲν ἀφήνουσιν οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην ἀμφιβολίαν περὶ τῆς ἐνεργοῦ συμμετοχῆς αὐτῆς εἰς τοὺς ἀνθελληνικοὺς διωγμούς.

Ὡς γνωστόν, ὁ ὑπουργὸς τῶν Ἑσωτερικῶν τῆς Τουρκίας Ταλαάτ κατὰ τοὺς διωγμούς τῆς Θράκης, κατόπιν ἐπανειλημμένων διαδημάτων τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, πιεζόμενος δὲ καὶ ὑπὸ τινῶν τῶν ἐν Κων/πόλει Πρεσβειῶν, ἐπεχείρησε περιοδεῖαν ἀνὰ τὴν Θράκην, πρὸς καταστολὴν δῆθεν τῶν διωγμῶν. Μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν αὐτοῦ ἐκ Θράκης ὁ Ταλαάτ προσεκάλεσε τὰ μέλη τοῦ Νεοτουρκικοῦ κοιμιτάτου «Ἐνώσεως καὶ Προόδου» εἰς μυστικὴν συνεδρίαν, ἰδοῦ δὲ τί μοι διηγήθη αὐτόπτης καὶ αὐτήκοος μάρτυς παρευρεθείς εἰς τὴν συνεδρίαν ταύτην, χάρις εἰς τὸν παρὰ τῷ κοιμιτάτῳ ἰσχύοντα βουλευτὴν Ἀδραμυττίου Φεράτ Βέην. Ὁ Ταλαάτ, φέρων βελάδα καὶ λευκὸν ζιλέ, καταλαμβάνει τὴν ἔδραν καὶ ἀρχίζει ὡς ἑξῆς: «Εἰς πάντας ὑμᾶς εἶνε γνωστόν, ὅτι μόλις πρὸ δύο ἡμερῶν ἐπέστρεψα ἐκ τῆς ἀνὰ τὴν Θράκην περιοδείας μου· τὰ τί εἶδον ἐκεῖ εἶνε ἀνεκδιήγητα· οἱ ὁμοσθηεῖς ἡμῶν κατὰ τὴν βουλγαρικὴν κατοχὴν ὑπέστησαν τὰ πάνδεινα ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων κατοίκων· δὲν ἐφείσθησαν οὔτοι οὔτε βρέφους ὀλίγων ἡμερῶν, οἱ ἀλιτήριοι, οὔτε γέροντος ἑκατὸν ἐτῶν· πανταχοῦ τις συναντᾷ ἀνθρώπινα κρανία καὶ ὀστά· ὡς μοι διηγήθησαν οἱ ἀδελφοὶ ἡμῶν μουσουλμάνοι, οἱ Ἕλληνες ἔσχιζον τὰς κοιλίας τῶν ἐγκύων γυναικῶν καὶ διεπέρων τὰ βρέφη των εἰς μαχαίρας. Παρθένος ἀπὸ ὀκτῶ ἐτῶν καὶ ἄνω δὲν ὑπάρχει. Ἐκ τῆς κινητῆς καὶ ἀκινήτου περιουσίας αὐτῶν δὲν ἔμεινε λίθος ἐπὶ λίθου· αἱ οἰκίαι αὐτῶν ἐπυρπολήθησαν, αἱ περιουσίαι διηρπάγησαν, οἱ δὲ κάτοικοι διαιτῶνται ὑπὸ σκηνᾶς γυμνοὶ καὶ ρακένδυτοι· φρίκη καταλαμβάνει τὸν ἐπισκέπτῃν. Ὄταν κανεὶς σπεύρῃ εἰς τὸν ἀγρὸν αὐτοῦ σῖτον, μετὰ τοῦ σίτου δὲ φυτρώσῃ καὶ ἄκανθαι, διὰ τὴν προοδεύσῃ ὁ σῖτος, ἐκρίζοι τὰς ἀκάνθας. Οἱ Ἕλληνες εἶνε ἄκανθαι εἰς τὸ κράτος ἡμῶν, ὀφείλομεν δὲ τὰς ἐκρίζώσωμεν αὐτούς. Ἐπειτα ἄς λάβωμεν ὡς παράδειγμα τὴν Βουλγαρίαν, ἣτις λέγει: ἡ Βουλγαρία διὰ τοὺς Βουλγάρους· λοιπὸν καὶ ἡ Τουρκία διὰ τοὺς Τούρκους. Πρέπει νὰ φροντίσωμεν νὰ ἰδρῦσωμεν ἑταιρείας, νὰ σχηματίσωμεν συνεταιρισμοὺς καὶ ἐν γένει νὰ φροντίσωμεν νὰ λάβωμεν τὸ ἐμπόριον εἰς χεῖρας ἡμῶν. Ὅπως ἡ βδέλλα, ἐξακολουθεῖ ὁ Ταλαάτ, προσκολλᾶται εἰς τι σῶμα καὶ τρέφεται ἀπ' αὐτοῦ, οὕτω καὶ οἱ Ἕλληνες ὡς παράσιτοι τρέφονται καὶ πλουτοῦσιν ἀπὸ ἡμᾶς. Ἄς προσπαθήσωμεν λοιπὸν νὰ ξεκολ-

λήσωμεν τὴν βδέλλαν ταύτην ἀπὸ τὸ σῶμα ἡμῶν». Αὐτὰ λοιπὸν ἔλεγεν ὁ Ταλαάτ, ὡς ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν τῆς Τουρκίας, πρὸς τὰ μέλη τοῦ νεοτουρκικοῦ κοιμιτάτου. Ἐξ ὅλων τούτων καταφαίνεται, ὡς καὶ ἀλλαχοῦ εἶπον, ὅτι τοὺς διωγμοὺς προεκάλεσεν ἡ νεοτουρκικὴ Κυβέρνησις καὶ ἐπὶ μεμελετημένου σχεδίου, δοθέντος αὐτῇ ὑπὸ τῆς Γερμανίας. Πρὸς ἀπόδειξιν δ' ἔχω τὰ ἑξῆς ἐπιχειρήματα :

Α') Μετὰ τὴν ὑπογραφὴν τῆς ἑλληνοτουρκικῆς συνθήκης ὁ Γερμανὸς στρατάρχης **Φὸν Σάνδερς Δίμαν** ἐπεχείρησε περιοδεῖαν ἀνὰ τὰ ἀπέναντι τῆς νήσου Λέσβου παράλια, διεδόθη δὲ τότε μετ' ἐπιτάσεως ὅτι ἀπεφήνατο τὴν γνώμην ὅτι πρὸς ἐξασφάλισιν τοῦ τουρκικοῦ κράτους ἐκ τῆς Ἑλλάδος ὡς ἐκ τῆς γειτνιασεως τῶν νήσων πρέπει νὰ κατασκευασθῶσιν ὀχυρωματικὰ ἔργα δέκα χιλιομέτρων πρὸς τὸ ἑσωτερικὸν τῆς παραλίας, μὴ ὄντος δυνατοῦ τούτου εἰς τὰ παράλια ὡς κατοικούμενα ὑπὸ Ἑλλήνων. Ὁ ἴδιος Γερμανὸς στρατάρχης ἐπεχείρησε καὶ δευτέραν περιοδεῖαν μετὰ τὴν ἐκδίωξιν τῶν Ἑλλήνων ἐκ τῆς μικρασιατικῆς παραλίας, ὁπότε προσφωνῶν αὐτὸν ἐν Ἀδραμυττίῳ ὁ δήμαρχος τῆς πόλεως **Χανῆ Βέης**, ὁ καὶ πρόεδρος τοῦ ἐκεῖ νεοτουρκικοῦ κοιμιτάτου, εἶπε τὰ ἑξῆς : «**Τὸ πρόγραμμα ὁπερ ἐδώσατε ἡμεῖς ἐφηρημόσαμεν κατὰ γράμμα καὶ ἤδη ζῶμεν ἐν ἡσυχίᾳ**». Τὰ ἐκδιωχθέντα μέρη, ὡς καὶ ἀλλαχοῦ ἀνέφερα, ἐπισκέφθησαν καὶ ἕτεροι ἀνώτεροι Γερμανοὶ ἀξιωματικοὶ μετὰ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Στρατιωτικῶν **Ἐμβέρ**.

Β') Ἀνώτερος κληρικὸς, διατελέσας καὶ συνοδικός, μοὶ διηγήθη τὸ ἑξῆς :

«Μετὰ τὴν ἀνάμειξιν καὶ τῆς Τουρκίας εἰς τὸν πανευρωπαϊκὸν πόλεμον, εἰς πλείστας δημοσίας θέσεις αὐτῆς διωρίσθησαν καὶ Γερμανοὶ ἀξιωματικοί. Ἐν Πέραν τῆς Κων]πόλεως ὑπῆρχεν, ὡς γνωστόν, φιλανθρωπικὸν τι σωματεῖον ὑπὸ τὸν τίτλον «Φιλόπτωχος ἀδελφότης τῶν Κυριῶν», οὗ σκοπὸς ἦτο ἡ περίθαλψις τῶν πτωχῶν. Τὸ σωματεῖον τοῦτο εἶχεν ἀποθηκεύσει ποσότητά τινα ἀνθράκων, ὅπως κατὰ τὸν χειμῶνα διανείμῃ αὐτοὺς εἰς τοὺς πτωχοὺς. Ἐπειδὴ ὁμοῦς ὁ ἐπὶ τῆς ἐπιτάξεως Γερμανὸς ἀξιωματικὸς εἶχεν ἐπιτάξει ἡμισυν τόννον ἀνθράκων ἑτέρου φιλανθρωπικοῦ καταστήματος, ἡ Πρόεδρος τῆς ἀδελφότητος ταύτης φοβηθεῖσα παρεκάλεσε τὴν κυρίαν τοῦ συμβούλου τῆς ἀμερικανικῆς Πρεσβείας νὰ μεσιτεύσῃ παρὰ τῷ γνωστῷ τῆς Γερμανῷ ἀξιωματικῷ, ἵνα μὴ ἐπιτάξῃ τοὺς ἀνθρακας τῆς ἀδελφότη-

τητος. Ἡ δὲ κυρία συμβούλου ἔγραψε πρὸς τὸν ἀξιωματικόν, παρακαλοῦσα αὐτὸν, ἀφοῦ ἄλλως τε ἐπρόκειτο καὶ περὶ φιλανθρωπικοῦ σκοποῦ.

Ἐλαβεν ὁμως τὴν ἐξῆς ἀπάντησιν :

Κυρία*

Λυποῦμαι πολὺ διότι δὲν δύναμαι νὰ σᾶς εὐχαριστήσω, καθότι τὸ κατὰ-στημα, τὸ ὁποῖον ζητεῖτε νὰ ὑπερασπισθῆτε τυγχάνει ἑλληνικόν. Οἱ δὲ Ἑλλη-νες εἶνε ἐχθροὶ ὄχι μόνον τῶν Τούρκων, εἰς τὸ κράτος τῶν ὁποίων ζῶσιν, ἀλλὰ καὶ ἡμῶν τῶν Γερμανῶν.

Ἐξ ὧλων λοιπὸν τῶν ἀνωτέρω καταφαίνεται ὅτι ὁ ἀνθελληνικὸς διωγμὸς ἐγένετο τῇ ὑποδείξει τῶν Γερμανῶν.

Δ'.— ΔΙΑΦΟΡΑ ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΠΙΣΗΜΑ ΕΓΓΡΑΦΑ

Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην.—Κων/πολιν - Φανάριον. (*Ἐπεῖγον*).

Χθὲς νύκτα ἐντόπιοι Μουσουλμάνοι κάτοικοι Κεμερίου προέβησαν εἰς λεηλασίας χριστιανικῶν οἰκιῶν καὶ καταστημάτων. Μπουκοτατζήδες εἰς παραστάσεις ἀρχ. ἐπιτρόπου ἐδήλωσαν εἰς αὐτὸν ὅτι δὲν ἀναγνωρίζουσι Κυβέρνη-σιν, διότι ἤδη ἀναμιγνύεται τὸ ἔθνος. Χριστιανοὶ ἔντρομοὶ ζητοῦσι προστασίαν. Κατάστασις ἀπελπιστικὴ. Ἐνεργήσατε σύντομον ἀποτελεσματικὴν ἀποστολὴν διαταγῶν πρὸς πρόληψιν σοβαρῶν γεγονότων.

21 Μαΐου 1914.

† ΕΦΕΣΟΥ ΙΩΑΚΕΙΜ

Διοικητὴν Κεμερίου

Μετὰ μεγάλης λύπης ἐπληροφορήθην παρὰ τοῦ ἀρχιερατικοῦ μου ἐπι-τρόπου τὰ χθὲς νύκτα λαβόντα χώραν ἐπικαλοῦμαι τὴν δραστηρίαν ἐνέργειαν τῆς Ὑμ. Ἐνδοξότητος πρὸς τιμωρίαν τῶν κακουρηγῶν καὶ ἐπαναφορὰν τῆς τάξεως καὶ τῆς ἡσυχίας μεταξὺ τῶν πιστῶν ὑπηκόων τῆς Α. Μεγαλειότητος.

Φρένελι 21 Μαΐου 1914.

† ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΕΦΕΣΟΥ

Πρὸς τὴν Α. Ἐξοχ. τὸν Μ. Βεζίρην.—Κων/πολιν. (*Ἐπεῖγον*).

Μέχρις ὥρας ἐξακολουθοῦσιν οἱ δαρμοί, αἱ λεηλασίαι καὶ διαρπαγαὶ τῶν χριστιανικῶν οἰκιῶν καὶ καταστημάτων. Εἰς παρατηρήσεις ἀρχιερ. ἐπιτρό-που μπουκοτατζήδες ἐδήλωσαν ὅτι δὲν ἀναγνωρίζουσιν οὐδεμίαν Κυβέρνησιν, διότι τὸ τοιοῦτον εἶνε θέλησις τοῦ ἔθνους. Ὁ ἀρχιερ. ἐπίτροπος ἀπετάθη πρὸς τὸν Διοικητὴν, ὅστις ὑπέσχετο τὴν κατάπαυσιν τῶν ἀνδαιρειῶν τούτων.

ἀλλὰ μέχρις ὥρας οὐδὲν ἀποτέλεσμα εἶδομεν. Πρὸς πρόληψιν δυσαρέστων ἐκτρόπων, προπαρασκευασθέντων ὑπὸ Μουσουλμάνων, Χριστιανοὶ παρακαλοῦσι καὶ ἀναμένουσι τάχιστα ἀποτελεσματικὰς διαταγὰς Ὑμ. Ἐξοχότητος.

23 Μαΐου 1914.

Ἡ ΔΗΜΟΓΕΡΟΝΤΙΑ

Μητροπολίτην Ἐφέδου.— Φρένελι.

Παρουσία σας ἀναγκαιοτάτη σπεύσατε.

22 Μαΐου 1914.

Ἄρχ. ἐπίτροπος Οἰκονόμος **ΓΕΩΡΓΙΟΣ**

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΞ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

Ἐξαγωγή

			δραχ.
Ἐλαίου	ὀκάδες	1800000	2700000
Κηκίδος	»	30000	45000
Μέλιτος	»	20000	15000
Κηροῦ	»	3000	15000
Βαλανιδίων	στατῆρες	180000	1500000
Σταφίδος	»	24000	360000
Κριθῆς	σάκκοι	8000	120000
Ἀραβοσίτου	»	8000	120000
Φασιόλων	»	3500	100000
» λευκῶν	»	1000	80000
Σίτου	»	7000	400000
Καπνοῦ, σησάμ. κλ.			45000
			<u>5500000</u>

Εἰσαγωγή

Διαφόρων ἀποικιακῶν, πανικῶν,
σιδηρῶν, διαφόρων γεωργικῶν
καὶ βιομηχανικῶν ἐργαλείων,
σόδας, νημάτων κλπ.

δραχ. 2500000

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΧΟΝΔΡΟΝΙΚΗΣ
ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ
ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ